

doina sălăjan

Posibil

Simplu. Visasem. Recunosc. Dar nu Ca orice ins ce-n patul său visează Cind pașnice imagini, cind de groază. Nu ziceți: ai visat și-atia lu.

Da, am visat. Cuiva, eu însă pot Adeveri, deplin să înfelegă Că visul scurt a fost cît viața-ntr-o noapte, Secreta ei esență, - adică tot ?!

Mă pregătisem mult pentru-acest vis De-aceia zorii n-au avut putere Să îl destrame ca pe-un nor ce pier - Și iată-l clar, strălucitor, precis.

Ca ursul în birlogu-i strînsul seu Sugindu-i-l din labe-n lunga iarnă, Și-gar că somnul vieții îl întoarnea, Ajur mă voi hrăni din visul meu.

Poate că l-am chemat să dea răspuns - O Pitie în care cred poezii. Și el sosi cînd mă-ngropau nămeții Celei mai aspre ierni ce m-a ajuns,

Cînd sufletul în mine era nescios Și-n jur nici o suflare omenească... Pot toate astfel să se isprăvească, Niciatide să nu mi fie un „apoi”!

Naainte-i cu lumina ca un scut Venea o neplăcută zimboare Ce-avea și nu avea asemănare Cu cea ce-mi putea fi cunoscut.

Părinte, frate, soră (ce n-avui), Pierdutul fiu ce a crescut în moarte, Lubrea ce-ai rămas-n veci departe Și despre care n-am spus nimănui ?

Erau intr-unul singur, duh etern, Fiindu-ne de pază, fără țes, Sărmani ojuși și fără ocrotire Cînd norii vieții peste noi se cern.

M-am aruncat la pieptu-i tremurînd, Cu fața-ascunsă-nc ce era doar aer. Neglosu-l în trecu peste-al meu vâer Și luncă ușor din gînd în gînd.

„Este posibil” ? - am șoptit abia - „Cite ceva să ni se-napozieze” Din ce-am pierdut prin voluptăți și-oczele ?! „Este posibil” !! - mi se răspunde.

„Este posibil ! Simți cum te curînd Cu-mbrățișarea mea aeriană ?! Sunt dorul tău ce-n tine azi e-o rană, Sunt tot ce n-ai avut și ai în jînd.

„Este posibil ! Da, de mii de ori Intru adîndu-ți, beznă și lumine Cu suferința noastră și-mbîine Straniu, ordoarea unor noi fiori.

Este posibil să mă prelungesc, Este posibil să-ți mai fac o viață, E însă-un mic nimic ce nu se-nvăță ! S-o tîlcești ca-n zațul unei cești !”

Patimă

Spre bucurie mă avînt. M-am dus ! În tină, silă, pruzisere pene Din orlipi smulz singurează. Trene De singerări mă propulsează-n sus.

Ce-i jos răsăm, din zboruri s-a exclus ! În arpile cu sfidări zburîtoare Teribile încrucișări de gene Vor îndesi un alb penaj în plus.

Sălbatic, duresc și dulce spus E re-nnoitul cîntec zbur în scena Inaltului (păgînul ave plena) De care sunt tenacele sedus.

Voi mai cădea. De răsărit și-apus Apropiindu-mă precu mult, vor arde Arpile-mi ca-n focuri de petarde.

Dar, re-năitate, între miliarde De sori, vui-vor lung ca niște coarde Nebune de izbîndă, tot mai sus.

Lumină de zăpezi

Solemne ierni cu-omături mari și-ncete Imi amintesc cetos ca din alt veac - Altă de grabnic toate se prefac Și-atit de-aproape-azi de riul Lethe.

Se prăbușea ca dintr-o finirie Prea plînuță, n-foșnet de lavine moi, Lunare, glaciale ierbi de un soi Misterios : zăpezi de ani o mie.

Cădea prelung omătul de lucerne Perene-ale creșterilor fineți Din nori batîrni cu năruții pereți - Și te vorbeai de sărbători eterne.

Și te credeam, căci numai bucurie Mărturisea lumina din zăpezi, O sărbătoare-n care doar să crezi Și totul promitea așa să fie.

Amăgitori și tu și-acea ninsoare Cum n-o mai fost de-atunci și nu va fi, Imi ești pierdut, eu încă sunt aci Și iernile nu-s ca adinore.

Acum atit de repede se ninge Zapada drămuță de un avur ! Și singură în troptul murdar Al trecerilor, gîngasul meninge.

Acum mai iute albul se-nnoptează, Ori poate-ncenusat de la-ncepăt Mă se mai dă, ștînd că e trecut, Intra-o fulgerătoare, scurtă rază.

Eterne sărbători ! Dar nu se poate ! Și-aceasta trebuia s-o fi știut, Lucid din adevăr făcîndu-mi scut, Că umbre cad peste seninătate.

Amăgitorule, ce greu se iartă Povestile tu se se-adeveresc ! Moi sufăr și-ntr-un fel coafăresc Încerc să-mi inventez o altă soartă.

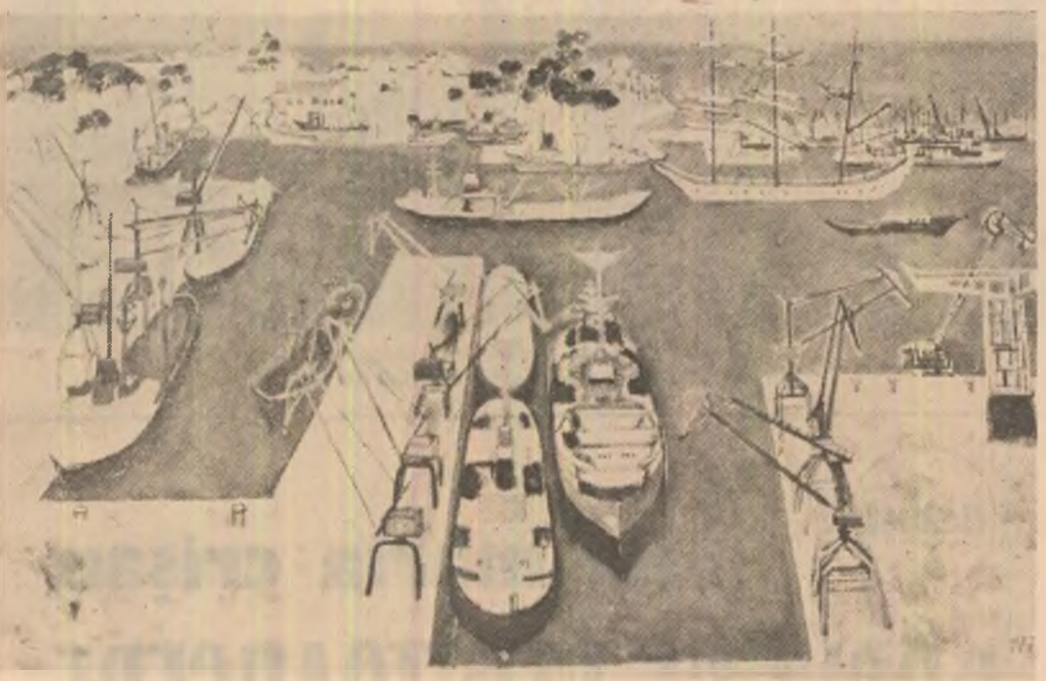
Și-un gjnd-ocul, răsos bolnav, firește, De dorul marilor ninsori de vis, Stă între albe gînduri nedecis - Străvechea iarnă-o tot revopostește.

O, da, cădeau pe-atunci zăpezi încete, Aveau timp mult, veneau din veșnicii, Și noi la fel... Mai minte-mă de știți S-o faci și-acum, de dincolo de Lethe !

DICTIONAR ROMÂN DE FAPTE ȘI SENTIMENTE

MAREA CONSTANȚA PORTUL OAMENII

„Portul” - tablou de Violet Mărginean

TURISMUL ȘI COMERTUL

Printr-unul, cei de azi, neîncrederea funciară a autorităților din trecut vizavi de amenajarea litoralului Mării Negre poate părea (și este!) stranie și stupidă. Și totuși, greu s-au mai urnit lucrurile. Adevărul spune că, dincolo de o mentalitate administrativă îngustă, chiar istoria specifică a locurilor în chestiune a înlesnit mult absența interesului oficial și civic. Respectiv, se cuvino reținut că prin 1840, Constanta, de pildă, ajunsesse un săcut ulti' de dumnezeu, cu numai vreo 40 de case... Anticul Tomis... (Constantin, dar și turistii, știu și admira tot ceea ce s-a recuperat pînă acum din vechea cetate grecească, locul ales de un împărat gelos spre a-și exila Poetul. Statuia lui Ovidiu străie, gigantice și melancolică, în chiar piata ce se deschide împotriva muzeului istoric-ethnologic, un buș al aceluiași stăruie în avansarea de pergole și gazon fasonat a hotelului Ovidiu din Mamaia. Dar și o altă statuie se înalță, calm și nu mai puțin melancolic, aproape de malul mării - cum se și cuvinea - e vorba de bustul eternizat artistic în piatră al lui Eminescu, alături zăbovînd trupu definitiv Micle; amîndoi privesc marea și, dincoace de nemăsurată trecere a anotimpurilor, nu se mai satură tot privind-o...), și că anticile Histria și Callatis ! Praful și pulberea evului mediu neromănesc le-au transformat în vestigii... Livrești. Suveranitatea bizantină, apoi otomană, prelinse și spre Marea Neagră apuseană, au oprit creșterea firească a civilizației pe un pămînt rodnic în legende, nu și în grîne sau minerale, rodnic în scielei și vinturi nisipoase rapace, nu și în riuri tîmăduitoare pentru om, plantă, viață... Abia în 1864 se consensmează primii vizitatori „veniți de la București și Galați să facă băi aici”. Pulsul comercial (barem !) a băut spornic abia după obținerea independenței, cînd vizitatorii se inmulțesc suficient ca firea de noet a romînilui să le soată vorba de plezîrîți. Iar mai tîrziu, vilexiatuștii, sezonierii, vizitatorii „veniți de la București și Galați să facă băi aici”. Pulsul comercial (barem !) a băut spornic abia după obținerea independenței, cînd vizitatorii se inmulțesc suficient ca firea de noet a romînilui să le soată vorba de plezîrîți. Iar mai tîrziu, vilexiatuștii, sezonierii, vizitatorii „veniți de la București și Galați să facă băi aici”.

real, numit ceasul pămîntului”. Cred că mă grăbesc și pentru a revedea Karamazovii montat aici de Teatrul Nottara, în ultima zi a microstagioniului. Ba mă gîndesc și s-arunc un bănuț pe micul ghetar improvizat pînăunului Bobbiță, ale cărui aripi aflu, au fost refăcute într-un frigidier special, la delinariu. Mda, el tremură de cald ! Dacă tot am început, mai bine mărturisesc complet : vreau și să rășesc volumul lui Ba Jin, să fiu, adică, unul din cele peste 3 mii de persoane care calcă, zilnic, în librăria Eminescu ; dar cartea s-a epuizat ; așa-i trebuite. După-amiază mi-o plimb sub cerul echivoc furisînd priviri către marea cătărăată pe citeva iole multicolore. Mă asteaptă Portul. Il amin. Mi-e greu să-i mărturisesc, pe nepregătite, că nu l-am întins mina pînă acum, că la aproape 40 de ani nu mi-am clătinat statura pe punțile niciunui vapor de mare-mare, nu de Herăstrău. Pe mine, asadar.

MAGUL DIN COASTA DE FILDES

Zi după zi își plimbă bronzul inconfundabil între Neptun și Olimp. Smulge soareului totul. Sigur, atunci cînd astrul își etalează caroseria orbitoare. An de an, cîtu-i vara de încăpătoare, obsecul strălucitor și Radu Tudoran redovin si-nonime. Printre primele române citite, mi-a fost să fie Toate pinzele sus. Dar nu-i dezvăluie o asemenea cruntă banalitate, prefer să-l isco-desc despre Port. Care port ? Intr-adevăr, care. A vizitat mult pînă azi, într-o arpază de porturi și-a condus pașii, călcîndu-le ca Moise apa : refugiu sufletesc, vizionar. De la șase ani s-a furisat într-un port. Da - în Constanta. Ce era portul de-atunci ? Imi răspunde indirect, marinarii de azi nu mai sint marinari ! Dar ce-7 frunzăresc eu ideea. Funcționari, sau zile-cum vrei, și face un pest, o lehamite. Nu mai continui, eu îi voi căuța totuși pe marinarii de azi. Pe deilălii - de unde să-i mai scoț ? Și de ce ? Navigația transoceanică de-acum, giganticele petroliere sfîdează goetele și fregatele servite de marinarii de-atunci... E-atit de firesc. Dar îl respect opinia, magul acesta din Coasta de Fildes a literaturii noastre e prea înmormorată de mări și oceane pentru a-i tine, tocmai eu, discursuri despre evoluție și progres. Oricum, un dialog cu acest scriitor-mag despre marinari și porturi, rupt oricînd adormate ca niște stabilozii și sufletului, este totdeauna franc, direct, bărbătesc. Este, prin urmare, o pregătire pentru alde mine cînd, vai, mă voi găsi fată în fată cu...

...OAMENII PORTULUI

Incep cu Ionuțu Constantin, fiindcă și îl in-cepe cu mine, abrupt. Cu ce treburi pe-ai-ci. Greu întrebare, și mai greu răspunsul. Vreau să cunosc portul. A, gîi vă trebuie citiva ani. A, n-am în buzunar decît două-trei zile. A, atunci n-o să-l cunoașteți. Mda, o să-l văd doar. Mda, desci poate nici atit, numai să-l. Hai să-l, îi scurtez eu roșutul, e un bărbat de statură medie, bine leat, parcă ceva mai tînr decît mine și, da-da, are telefon direct, un adîncet cu propăganda trebuie să și să. De ce nu m-ati anunțat c-o zi, două înainte. Din sfială, i-as zice, și

cu glas tare. Asta-i, acum hai să-l. De pildă, de cînd sintei aici. In port ? Hm, am pornit de la hamalic, am început ca hamal. Un fel de docher. Nu, lăsați frica de cuvinte, hamal și-atit. Cunoșc locul ca-n palmă. Cit măsoară locul. Cîm 700 ha și numără peste 28 de mii de locuitori. Mai mult decît Vaticanul ! Iar acum, azi, dincolo de funcție, adică dincoace de ea, sint conducător utilaj portuar. Adică, Păi, sim-pu, am calificarea de-a sofa orice : autostivitor, tractor, fadromă, macara-auto, Puteti con-duce și-un vapor. Deplină. Să revenim la port, sint ancorate acum 58 de nave, operative sint 51. Ce-nseamnă aici operative... Adică încarcă și descarcă. La fel și danele, sint operative cînd navele ancorate acolo. Fac și dreg, am p-ri-ceput. Dacă atîi p-ri-ceput, să vă prezint, uite-l că intră pe usă, este secretarul U.T.C. al plat-formei-port, se numește Surugiu Năstase, ne stringem minile, eu la la Piata Amzei, el marinarăște, e bine și e cald aici. Dar, tovarășul Ionuțu, noi doi n-am terminat. Stiu că nu, de-aceea mă și grăbesc să vă aflu un căpitan de cursă lungă, pînă atunci discutați cu el, cu Surugiu, își știe oamenii și pe dinăuntru. Care sint oameni dumitale, îl întreb. Toți tineri ! Si-avem destui, fiecare cu problemele, cu personalitatea lui, mai vizibilă, mai ascunsă, stiti cum e, vin din toată tara, portul e-un miraj, unii mai și fug, alții se string, se-adună pe-ai-ci. De unde sintei, lăcomite, mi-am terminat li-ceul în București. Am urmat liceul nr. 15 pînă în 1979. Il știu, mă bucur eu. Si acum, Acum sint tehnician aparate măsură și control. Ameceul, deci, Da, amecul. Stilul de muncă. Apro-pierea de oameni, discutați cu fiecare. Fără contactul ăsta cu, cînd toate astea. Trebuie să-mi fac timp. De-alfel, acasă atîung numai seara. Toți din biroul U.T.C. ajung numai seara. Da, am să vă mai prezint și pe alții, și-mi prezintă pe Maria Delamita, 25 de ani, născută în Babadag. Am absolvit liceul la Med-gidia. Tot acolo am fost reparatizată la Combi-natul de lianți azbociment. Atunci de ce în portul Constanta. Mi-am urmat soțul, care-i subinginer aici, acum aștept un copil. Desigur băiat. De ce nu o fată. Mă rog, portul totuși cere. In port mai sint destule fete. Cum asa. Am să vă prezint pe cineva si-o să vă convin-gesc. Cu ce vă ocupați în port. Electrician la Ameceul și acum, secretar U.T.C. al organizației Sîoz-Ciment. Ați zis că mai sint fete în port. Da, și mai voi tine de cuvînt, am s-o chem pe ea. Ce le urati fetelor, așa, în general. Să aibă mai multă grijă de ele inșele. Multumesc. Dar hai s-o cunoașteți și pe, Cum, lei o fată ?! De cînd are portul. Aici e și Navlomarul ! Si-apoi, noi facem mai mult de jumătate din populația țării. Bine, mă dau eu dînt. Se numeste Licărete Alina, așă, că, atunci cînd intră, mă aștept să văd o persoană banală, sfioasă, mărunțică, gîndind, bucoresant, că nici o femeie tînară nu îi-ar lăuda pe-o ita dacă și dacă, și fîrește că mă-nse : cosmetizată, frumoasă chiar (în genul flamand), deloc timorată, mindră, această Alina pare taman desciindă dînt-un colț al ce-lebrei pinze unde Botsabee... ah, cuvintele ! Discuția, anticepez e scurtă-lumă, la pomul lăudă imi cos sacul pe măsură, nu vreau, mor-tis, să rediez primele impresii. Cu ce treburi pe-ai-ci, Referibit de specialitate la Navlomar.

BOTEZUL MĂRII (II)

O cafelea grea, somptuoasă, verde e marea aici, la cheu, la chei. De ce-a apărut dubletul. Se spune cheu, modern e cheu, să fiu sincer, pe-asta n-o știu, cauza adică, imi zice Ionuțu, și grănicerii prețioșe de legitimitate, acte, parci sintem acum doi nou-născuți, geneni, care urcă pe vas, protocolul e protocol, așa că iau o piatră în gură, nu ca Demosthenes, și urc și cobor și urc, cargoul se numeste Păulis, îl inconjoară, e un fel de-a spune, alte cargouri i Huneboara, Seta Mare, Curtea de Argeș și comandantul va-sului, un obraz vein, o statură de bărbat plă-pînd, cumva inginer sau economist sau stoma-tolog, o mustată aparentă îl îmbrăbatează. Cum căpitan ? ! Așa tînr. De ce tînr, am 32 de ani. A, și ăsta-i motivul pentru care va numiți Coste-țu Mare. Sîntă, comuna Măria. Si de ce funcționar pe-acest vas. Cum funcțio-nar, Păi, așa mi-a zis Radu Tudoran, că voi sinteți un fel de, Nu-s de-acord cu el, mai gresesc și scriitorii, mda, tac milc, te pomenești că voi gresi și eu așa că-mi prezătesc din timp man-tua de vreme rea și-l descos. Cite tone, 4.000 !! Dă, Nu-i puțin. Cîtu puțin ? Închipuți-vă că 44 de bărbuți stăpînesc un vas valorînd peste 400-milioane lei. Sintei gestionarul lui. Hai să-i zicem și-ăa, un vas, cum spunea, care în-carcă unele agricole și 12 automobile TIR cu soferi cu tot, și mai rămîne loc și pentru. Și pentru mine, multumesc. Dacă vrei, nu-i bai, noi plecăm peste citeva ore. Ne oprim la Tra-زون, în Turcia, e un tranzit care, telefonul, unul din cele patru care atîmă, console, în salonul de oaspeti. Da, au sosit, dar tov. Ionuțu a sters-o, cu treburi, da, a rămas ziaristul, și spre mine. E comandantul secund, tot cu bresel de căpitan și, în usa minuscule a apare, o dărîmă o ia în spate un bărbat spătos îmbrăcat în mușchii și barba lui Piedone, doar și privindu-l mă gîndesc că-i bine să-i fi pe plac, oriunde și ori-cînd. Schimb de replici, de comenzi, Saneidul e pe vas, atîmă, restuș, schimb de coduri și ochede. De alfel, continui căpitanul Costru, au mai fost scriitori de vapoare, vite, mi-am-în-te de Novac și de. Bine, dar imi lipsesc aprobă-riile, însă o să vă ved, așa promis. La iarnă ar fi cel mai nimerit, Iarna, Da, e alt trafic, alte obligatii. Atunci la iarnă, zic, și incoace alta să trezur și soartă cineva cu hors d'oeuvre, înălțimea vasului și lipsa mea de exercitiu, totul e bine cînd se termină cu, nu nu se ter-mină, cobor și iar cobor pînă în clasa sală a masinilor care nu-i deloc clasice, ci copiază ulti-mul jurnal de modă, mi se dau explicatii, imi feresc creditele de devii, condus de robinete, apar-ate, ustensile, trepte, balustrade, metal și iar metal și sticlă, lipsește numai betonul pentru a asemui totul cu un orășel, cu o uzină uriașă, aparate de control, de măsurare, de orientare de condus, de retras, contra incendiului, contra avariilor, de rezervă, de verificat, de încălzit, te aștept, de evacuat, vite și omi și mai cite-nici un dicționar la mine, așa că improvizoz unul...

Studiu de autoportret la 50 de ani

Am ajuns și în stadiul cînd spiritul măcelărește ființa sufletu-mi devorează propriul lui sediu gura torturează buzele somnul nu mă lasă să dorm Eu insumi mă ridic împotriva lui Mie singurătatea mea umbli în haită hematiile-și macerarea culoarea dreapta urăște fericită stînga fiindcă nu știe să scrie vederea mi se inflege în ochi ca o ghiară mîrosul de mine mă îndoașă și atunci mă aplec mult în afară peste balustradă și insumi imi dau brînci și cad și căderea mă întregeste și mă combină cu restul depășind aceste dificultăți ale studiului de autoportret la 50 ani.

O perlă

O lacrimă extras al extraselor una perfectă pură absolut un testament într-o perlă Căuțati în ea doar ceea ce deja se află iubirea comedia farsa întregul cu amănuntele Nu vă lăsați înșelați nu există alt centru al lumii Există doar scribul care plînge.

Mircea Constantinescu

VEDERE DE PE BALUSTRATDA

Am furat două amzeze senine fostei strălunzi ferii și cu iubita de brat, la pas, am bătu alefii înzăpezie dînspre Cazinoul constantlean și Port, de citeva ori, bezmeții de apăsătoare ciritoare ale pescarilor. Perechi de îndrăgostiți, rare, și dezmiardau, ca și noi, privirea peste albul strălucitor și perfect înghețat al mării. Apele înghețaseră de la începutul lumii, parcă, iar noi n-aveam decît a descoperi suprafața lor prăfuită de zăpada și atit de strălucitoare că privirea ne clinchea, obosită, întorsă în sine însăși, poate reculeasă, rusinată de spectacolul căruia nu-i putea rezista... În soarele parșiv, zămozitor, luceau egal burțile unor nerusinate odalisco : bărcile de arment, răsturnate pe maluri și bolezate exotice și cocănele de gheare pescarilor alb-argintii, mai corți și ei din zborurile zgometoase, unii opriti chiar foarte întim așteptînd ca omul, de pildă însuși pilotul N. Grădinaru, vechi prieten al lui, să le arunce de mincare. Mai demult, cînd nu locuia „în trei camere” pe bd. Tomis, acceptase în livînz și dragostea unui albastru. Înștit pe alee, pescăru care lumefiau auzul sezonierilor, ajunși repede să-și simtă creierii zăngănind ca lanturile ocean-sorii : luau atunci ea, care cum se misca mai lesne, drumul septentrional, către splendorele și hătîsurile Deltel, unde-l primeau, alta ce să cădă, pescarii multe, presărate în rambrura pe grîndiri ca punctele pe oul de biblică, cu felurite borșuri pescărești, cum nu aflau dînsii în București sau orașelele argășite de caniculi.

BOTEZUL MĂRII (I)

Și iată vara !... Cu zilele amestecate și canic-nea disercă. Cîtu speriat, ca un micop la examenul de conducere auto, părăsesc sudul litoralului în favoarea Constantei : exact după evenimentul anunțat cu verzele în mai toște-zivenele : „în noaptea de 30 Iunie a.c. se adaugă o secundă la ceasurile noastre, măsură luată în scopul apropiierii timpului atomic față de timpul

ovidiu genaru

Cuvinte Cum mina ta se opune taifasului cuvintele-ntr-oii ademeniri izolari tendințe ostilități vradio tece printr-un ziar cardiologie a spus că ne-a îmbătrînit inima lămpile stîșne ne amintesc de starea de spirit. Dincolo Dincolo de ultimul pod și dincolo de ultima poartă imaginația creează cu tine prin țara pemelor Asemeni analafabetului aplecat deasupra Bibliiei silabices ceea ce nu pot roști cu buzele : A îmblinzi un detaliu al sinului tău e și puțină dragoste în asta. Cometa Halley De săptămini o duc numai în paradourii nu întrevăd vreo soluție unele vocale au pus bicul pe consoare ca zahărul în ceaiul de dimineață s-au dizolvat sufixele în prioritatea prefixelor cuvintele inflamabile preferă umezeala labialele zac îndărătul buzelor chibritul nu mai aprinde hîrtia și s-a format un comitet de apărare minusculelor împotriva majusculelor degeaba aștepti draga mea poemul acela de fidelitate trece Cometa Halley și-mi tulbură ordinea las-o să treacă și după aceea...

radu cange

Într-o liniște

Albul ardea purificându-mă.

Zelții păreau să coboare și să urca într-o liniște profundă, rădăcintă - diafană magnolae, printre suflete pedestre.

Un clopot de cristal

Simt cum pe furie

patimile se-adună ; Un joc se-aprinde asemeni unei flăcări.

Dintr-un clopot de cristal singurătatea își sună veșnicia tentaculară.

Poem

Dureros cîntă greierii în noaptea de toamnă fugară agățați de întuneric.

Singurătate

Iubito, apropie-ți gura ; Iartă străinul din mine și nebunul.

Sufletul meu este fugărit de singurătate.

Verdict

Vertig statornic, socă involuție... O execuție va fi, n-am teamă, cit gîtul puștii străluceste ca o lamă.

Absorbit

Iată-mă cum, visător, mă pierd în profunzimea clipei.

Cum înrouat mă cred la sinul speranței și cum sălbatic și răzvrătită clipă se răzîndește.

Iată-mă absorbit de a falsă frumusețe. Iată-mă ! Iată-mă ! primejdios mergînd și nesigur pe linia curbăbeului. Iată-mă numărînd versurile care nu mă vor eterna. Strîngînd și gesticulînd în forum, iată-mă, agora - iubita mea, cum mă izgonești...

Drum diafan

Ca Michelangelo stăruind în cosmos ochii mei agățați de aura literelor. Păianjen aruncat de propria-i pînză rostul mi-l găsec urcînd și coborînd. Uneori geloza, încintarea, infatuarea, aproape tot ce omenește este și nu e, mă surprînd în acest neversosimil drum diafan.

Ilustrații de Sabin Ștefanuță (în pag. 4-5) Din expoziția de la Galeriele Municipaliului București

antoaneta pop

NOI...

— tu, era să nu fii ! Mama privi copilul ce se răsfăța în scutece gîngurind - parcă-și cînta sieși un cîntec de leagăn.

Pot să-i spun încă aceste vorbe, gîndi ea. Este prea mic pentru a le înțelege și pentru a putea să se mire sau să mă mustre.

Ochii ei înflăcăra pentru o clipă pe cel al copilului - negri, de cărbune. Acesta îi zîmbi și zîmbetul lui o făcu să repete ceea ce ea însăși nu putea să înțeleagă, cum s-ar fi putut să nu fie, ca un reproș :

Nu era pregătită să înfrunte o minune. Se aplecă și mal mult asupra copilului - Tu, tu ! ! Era să nu fii ? !

I se păru că ochii negri se catifelează, că iau culoarea pămîntului ud, că apoi se lărgesc și imprumută lumini de bronz, amintindu-i de ziua aceea de toamnă, cînd lacrimile ei s-au amestecat cu ceața dimineții. Era ziua cînd el i-a sosit din lăuntru ei : „Vreau să fiu...”

Deodată ochii lui i se părură mai mari și parcă transparenți cum e cerul de iunie, apoi o umbră îi întunecă, amintind de zilele premergătoare ernelii și iară, parcă șlefuit de un bijutier, au început să scapere, aruncînd săgeți de smarald.

Mama clipi, apoi își îndreptă trupul ce stătuse frînt deasupra aceluia început de viață. Copilul ei, cu ochii de tăciune, continua să-și cînte, gînguritul lui fiind ca un fond muzical pentru gîndurile ei, concentrate într-o singură frază : „Toți cei care mă privesc puteau să nu fie ! !”

Dar cineva le-a hotărît destinul și-a proclamat : „Ei toți vor vedea pămîntul lăsat lor de strămoși, vor vedea ziua cu cerul de aur și noaptea senină stropită cu paleta de diamant iar ochii lor de cărbune, de bronz, de argint, de peruzea sau de smarald se vor întîlni în cuvîntul IUBIRE.”

Gînguritul cînta : „Iubire este un nume pe care Ion i-l-a dat Mariei, tata i-l-a spus mamei, bunicii i-l-a povestit bunicii...”

Și noi vom putea numi astfel pe cineva ! Apoi... vom fi strămoși !”

andrei damian

Ianuri de miei

asemeni albeata în ochii celui mai nenorocit dintre cei cum pașii - puțini - lungilor rîni le-au fost de ajuns cînd s-au mișcat nesfîrșite ianuri de miei cît să acopere strîgătul din nou pomenit

unghiile albe îi spintecă pieptul unghiile albe îi alegă prin păr și îl sfîșie îl mingieie și îl adoarme

și îți amintești : cele mai limpezi cîntece unei patrii neîntrebate venind ele de pretutindeni și bunătatea vecinilor din cer cu chei spinzurate la gît

poteca prin rariște

pe care noaptea convenită oricărei zvicniri se dovedește nerăbdătoare, iată : poteca prin rariște și casa a numelor care așteaptă lingă roțitoarea tulpină spre margine patru-cinci salcîmi și umbra în care

cum printre celelalte probe de neclintit cu degetele prin păr și în urmă acest înfricoșător loc alțița au dormit pe furie cucuță și troscoț fire de astică urzici pălămidă aici un scurt popas

lingă ceafa colinei arcuiea, dovadă a hărniciei sale apoi mai departe pe sub pașii flinței albastre

pe care o vom întîlni de bună seamă văzută dintr-o parte din virf dintre uscături curaj : prin sărătura ocolește flintina îngropată în urma inecului cumpăna de care spinzură o pisică

pe aici au trecut înnoaratele mulțimi și poteca odihnindu-se lingă roțitoarea tulpină șiie

limbă de culoarea prafului cu tălpi de copil în vară limbă răsturnată cu fața spre soare

înainte, aproape, dumberava : și din marginea dumberăvii cineva privește și privește cu bucurie și privește cu neset și din ochii săi începe moartea

șipătul ei

șipătul ei numai a făcut să tresară curgătoarele rădăcini și viața a viermilor : da uneori din spatele omului începe o cîmpie albă și ea crește pe măsură

și lingă el fratele întins pe zăpadă : vor veni și vor pleca singe cărunț aluat imprăștiat pe zile

și aur, stellan tu vezi toate acestea și ea tace despre tot voi depune măturie am puterea aceasta în ultima vreme ai grijă mama în privirile căreia înotăm de atunci ștreangul verde al meu casa cu pereții în vîntul din privirile mamei

aici sintem noi mai tăcuți și cu norii sub pleoape și cine locuiește dincolo de strîgătul prin care am trecut spre seară frate ?

debut

ana maria crișan

DORUL DE REÎNTOARCERE

— Tată, mă întrebă copilul meu născut încă — Tată, ce-i aia „istorie” ? — „Istorie” — i-am răspuns — Istoria este atuncea cînd... — am tăcut și el se născu.

Copiii noștri — „au uneori gusturi bizare”. Le plac dulciurile și le place cînd ninge. Le place să mîncească și să se bată cu zăpadă. Le place să-și legeți și să le cînti. Le place laptele de mamă. Le place să creadă în jocuri și povești ca și cînd ele ar exista cu adevărat. Le place să la ce există cu adevărat, drept jocuri și povești.

Copiii noștri — au o energie debordantă. Ne cără după ei prin străzile precum cără furnicile trofose uriașe și greoale de te miri pentru ce și cum pot.

Copiii noștri — cînd se joacă de-a grădinarul, cresc flori. Copiii noștri — nu obosească nicodată să ne obosească cu întrebările lor ; cînd ne pun întrebări, aduce-mă adevărul precum sinul mamei, iar noi îi trimitem să se spele pe mîini și să crească mari și după-ia să pună întrebări. Copiii noștri care ne obligă să ridem după ce am uitat să zîmbim...

Copiii noștri — cînd plîng, sintem atît de convingși că au nevoie de noi incit așa și este.

Copiii noștri — știu ce înseamnă adevărata valoare a lucrurilor atunci cînd fac cu ele ce vor. Copiii noștri — ne spun cu dezinvoltură : „Tată” și „Mama”, iar noi avem emoții întrebîndu-i dacă se simt bine la noi. Ne spun simplu și universal : „Tată” și „Mama” și asta ajunge pentru ca fiecare să și-l recunoască pe ei săi.

Copiii noștri — sint atît de frumoși și puri incit nici nu ne vine să credem că sint ai noștri.

debut

călin baci

BICICLETA

aplăt vinzătorului, numărînd albastre grabă pe teighea bacnotele fără, așezîndu-le ceremonios, cu teamă parcă, pe scindura murdără, pălădă de pînă. Apoi s-a întors spre bicicleta cu pedalele inversate, ce purta încă înfășurată pe barele metalice hirtia de ambalaj cu care venise din fabrică. A pretuit-o din ochi pentru a nu știu cîta oară, i-a mîngîiat sau prăfuită, privind apoi nemulțumit la degetele prăfuite, pe care le-a trecut în cele din urmă încet în josul hainei, lăsînd pe ea o dungă cenușie. A luat-o cu binisorul de ghidon și a ieșit pe usa magazinelui, rumexînd niste gînduri numai de el știute, dar a căror gravitate se putea citi pe fruntea păstrătoare a genelor rare și a sprincenelor încrunțite. În urmă lui vinzătorul, ridicat de după teighea de virful picioarelor, privea curios. Era ceva ieșit din comun să-și vezi pe Ezel cumpărînd o bicicletă.

Afară, omul sprînji bicicleta de gardul mărginas al școlii și se aplecă grîjului deasupra roților dezumflate. Desurubă ușurel ventilele și cu pompa începu să ingheșute aer în camerele fleșcăite. Se opîntea incînd, iar pe grumaz două vine groase și noduroase își arătau calea lor întortocheată. Trei femei grase, trecînd pe lingă cel cu bicicleta, tăcuseră din vorbăria lor agîlă, hohbîndu-se mirate. Ezel își cumpărăse bicicleta !

Odată roțile umflate, omul privi satisfăcut cauciucurile noi-noute pe care se profilau vesele canale curate, și cu mina bălătorită rupse hirtilele ce fuseseră rulate pe cadrul metalic al bicicletei. Le înfășură gînditor pe palmă, apoi, scoțîndu-le, zvirii ebemotocul în santul de lingă drum. Cotrobăi prin gențuța cu chei, de unde își alese două și începu să încerce care se potrivea plutei de pe pedale. Își trecu dosul palmei peste obrazul neabăierit, în timp ce cu mina cealaltă reușea să prîndă în cheie surubul rebet. Răsufliă din greu așezînd pedalele în poziția lor firească, apăsă neîncercător pe umărul uneia să

se convingă că a intrat perfect în lăcașul ei, stringînd în cele din urmă surubul. În telul încă neînfrunzit din fața bisericii, citeva ciori scăpate de grija zilei de jarnă făceau o gălăgie asurzitoare. Pe drumul desfundat, citeva băltoace murdare încercau zadarnic să ogîndească cerul și ei acoperit de nori somnoros și fără treabă.

Doi copii cu haine vechi și stropite de noroiul drumului, cu ghetele ude se alungau printre băltoace, țîpînd. Ezel își îndreptă spatele și privi extaziat bicicleta. O cărută grabită de doi cai slabi își purta hodorozeala peste bolovanii leșiti curioși din lutul drumului, să vadă cine mai trece și ce se mai petrece în jurul lor. Cîrpițul de vrăbii agitate incinea umezeala cu stridente neplăcute. Rezmătată de gardul vechi, minunea cu roți și ghidon strălucitor își astenta soarta. Dintr-un buzunar jerpelit omul scoase o sticlă cu un lichid gros și galbul. Se aplecă iar deasupra bicicletei și, scoțînd dopul de plută măcinat, picură una după alta citeva picături pe osia din față. Trecu și pe la osia din spate. Multumit, astupă iar gîtul sticlei, mormăind ceva neînțeleșibil. Din buzunarul în care ascunde sticluta apără o cîrpă mototolită cu care începu să steargă preocupat praful de pe arini. Cînd i se părea că a adunat praful împătura cirpa, relînd treaba cu o față curată a pinzei. Curînd bicicleta arată ca un exponat pregătit pentru o mare expoziție. Mîiniile marf apucară cirpa de două culturi, o scuturăură de citeva ori în văzduh și o împăturiră cu meticulozitate. Parcă trezit dintr-o lună visare, privi în jur, încrunțindu-se la băltoacele murdare. Își plimbă privirea în lungul străzii peste noroiul primăverii și se pomosorî. Apoi, parcă luminat, prinse bicicleta de cadru și și-o sălta în spinare. Cu cizmele lui de cauciu rupte trecea prin bălțile murdare, purtînd pe umăr bicicleta ce strălucia de curățenie. Ezel avea bicicleta...

florentina vișan

Nu-mi amintesc

Nu-mi amintesc cum s-a-ntîmplat. Și cînd. Știu doar atît. Pluteam sub stema frunții. Trupul imens precum o catedrală se sprijinea pe cer. În agonie se dilata ciudat. Și clopot viu sfișieratul glas striga un nume. Cu eu mă micșorasem și-ncercam sub osul alb tunel ascet de coriu. Să mă ascund. Povara mea ; doar eu. Minuscule și aproape nevăzute. Ait salvaseam spaima. Un spor mic. Din trupul în umire-atît de falnic. Ce-l contemplam așa precum barbarii cetății incendiate-n urma lor.

Trup de-mprumut

În trupul asta de-mprumut. Aici. Nehărăzită intîmplării terne. De gheara ei gelatinoasă-atînsă. Și azi. Și ieri. Un singe însemnat. Așa-l credeam. Și mătăsos subțire putînd pluti deasupra. Ca un nor. Și carnea astfel albă de zăpadă. Prielnică rodurilor de crini. Un plumb ușor. Un fest neabînuit. Poșib la nevoie dar uitării. Și să mă neli atîta cît doresc. O luna vrăjitoarea stemă-a frunții. De-am înșelat-n-a fest cu vrerea mea. Și doar înșelăciunea-i bogăția cu care m-as infățîșa la vamă. Cu trup nevolnic iată-l de-mprumut. Lăcaș hibrid îngreunat de spaimă.

Să rămînem astfel

Să rămînem astfel eu jumătate tu jumătate într-o îngemănare ce nu se poate întîmpla

decit celor ce-și asumă cumplita infirmitate și vei spune : tu coasta mea cu sunet de harfă

Și : tu craniul meu de cristal scinteietor și : tu lobul creierului cu zona mai-mult-decît-cuvîntelor a comenzilor sublimite Tu întregire a mea de carne roditoare acuire a respirației mele aproape de explozie

Deplinătatea mea Tu

Cuvînt dincolo Cuvînt dincolo de sine viguros revărsat fluviu te-aș descoperi vulnerabil uitării scormonind mîlul germinator și pestii sufocați în palmele mele or putezi cu rapiditate - mi-ar rămîne rarefiate schelete-nervuri ale unei misterioase frunze acvatice.

Ci mai bine neatinșă matca în depărtări presimțită involburarea vîietul ce nu lasă deslușită violenta agresivă - nepăsător izbăște în maluri de carne - doar gînd - sponic hrănit din trufia înecașilor condamnați înainte de a se întinde năvodul înainte de a se construi ager capcană.

ion machidon

Istoria e dreptul nostru

M-am născut din dragoste din neuitare -

plugul ară cimpul curcubeului celor ce-l cîntă - iată de ce port în vertebre macl și sint stejar de veghe țării mele din miazăzi în miazănoapte

fluerul ciobanului prin care rostesc doinele străbune; niciodată nu zic: ehei, eu sint împăratul lumii -

împart pe din două piinea, bulgărele de soare să aibă și prunc și mamă Omul - să se bucure; viața - e cea mai frumoasă miresă - posibilă și imposibilă pămîntul e un clopot uriaș de cranii și de oesimite ale eroilor căzuți la Mărășești, la Alba Iulia, Pe Cîmpia Libertății - El este Avram Iancu Bălcescu, Moș Ion Roată, nouă moștenire.

Istoria e dreptul nostru în hrisoave scris cu sine de o fi sămintă - munte și cer -

toate au venit din cele trei culori române: roșu, galben și albastru

și eu, și tu, și el rămînem aceiași fii credință vetrelor cu soare, le vom zidi izbindă Contemporani - Partidului - poporului chezași l..

Poem

Istoria este singele înroșind petalele de mac și ea are eroii la pupă vislind către mine din ani legendari

Istoria e umirea celor trei surori române e bobul de grâu inima de treflă a trifoiului toate sint pentru țară toate sint pentru neam.

Pisici sălbatice

Înconjurat sint doamne de pisici ușa la bucătărie e incuiată ele miorlăie la mine sint sălbatice mama nu e acasă noaptea e de smoolă și picură cu bocete prin nori strig dar nimeni nu mă aude pămîntul mă îmbracă pe umeri cu umbra nopții în miorlăitul pisicilor sălbatice

Scriu

scriu un vers la o lună un poem la o vară

scriu cu seu de capră pe coji de vișin

e sărbătoare în poeme

portocalii sint galbeni mina mea duce toamna de hățuri

și e desculță bolnavă prea devreme

eu scriu un vers la o lună

areta șandru

Dimineață fără amiotipi

Dimineața își amintea că s-au mutat de curînd într-un apartament decent, suficient de confortabil, în care lucrurile se vor desfășura normal. Prima imagine fu aceea a perdelei care atrîna cu cîțiva centimetri mai mult deasupra caloriferului. Apoi privi la cărțile amestecate și așezate pe linoleumul galbului în trancuri dezordonate, la valizele desfăcute în timp lăsînd să se vadă prin crăpăturile lor lenjeria. O ceașcă pe jumătate goală lîngă un pachet de biscuiți din care mîncasera seara în grabă stătea într-un echilibru instabil pe marginea unei coperte. Un fotoliu pe rotile se rătăcise în mijlocul camerei, iar pe unul din brațele sale de plus un tricou de albituri nu găseră încă raftul care trebuie. Imbrăcătă în bluză lui de pijama aducea li-coarea cafelei pe care o simțea venînd din bucătărie.

Avea imaginea destul de imprecisă a apartamentului în care locuise în copilărie. Mobilele masive ale casei erau tirite dintr-un loc în altul fără ca asta să rezolve problema spațiului. Uneori, pînă în secolul al XX-lea din cine știe ce pricină. Cearta lor ținea un timp în care ei nu-și vorbeau deloc, ca apoi totul să intre în normal. Biroul tatălui se oprea în sufragio acoperînd pata mai luminoasă de parchet ascunsă sub covor sau o altă mobilă mai grea. Tatăl se refugia aici țînd-o strîns de mină de parcă urma să o piardă dintr-o clipă în alta, purtînd în același timp sub braț ceasul de pește care înceta să mai dea ora exactă timp de câteva zile. Traversau împreună sufragio în lung și-n lat în timp ce tatăl îi spunea o poveste. O poveste cu un crocodil. Și ori de cite ori pînă în secolul al XX-lea din cine știe ce pricină se certau și se mutau dintr-o cameră în alta, el începea să-i spună povestea cu crocodilul roșu. A fost o dată un crocodil, începea el povestea, care avea culoarea roșie. O gramadă de păsări veneau să-l curețe dinții și el stătea cu gura deschisă și cu ochii închiși de plăcere. Picioarele lui se găseau ascuse în apă, spatele lui strălucea doar deasupra ei. Îi plăceau foarte mult aceste povești cu crocodilul, de fiecare dată altă poveste, și își ruga pînă în secolul al XX-lea din cine știe ce pricină să-i spună povești cu crocodilul roșu. În timp ce-l povestea, tatăl se plimba de la un capăt la altul al sufragio, trăgea cu urechea la ceea ce se petrecea după glasvand, în timp ce mama ei își vedea liniștită de treburi, arîndu-și într-un colț masina de cusut albă cu rufe de călcat, fierul cu cărbuni, negru și greu, cu un coș de deasupra care clămpănea atunci cînd se apuca să calce rochițele sale. În acest timp păsările terminau de curățat dinții crocodilului care, pînă în secolul al XX-lea din cine știe ce pricină, începea să se culce pe ultima înghință-o fără nici o remuscă. La episodul acela fetița începea să plîngă dar nu știa precis dacă de mîla păsărilor plînge sau de dorul mamei aflate dîncolo, și care trecea între timp în bucătărie să facă exact felul și de mîncare care-l plăcea cel mai mult: găluște umplute cu prune. Între ei, ușa de glasvand închisă cu cheia de trei ori. Plîngea că vrea dîncolo. I se deschidea ușa. Crocodilul roșu pleca în treburile lui așteptînd ocazia unei noi certuri între pînă în secolul al XX-lea din cine știe ce pricină. Peste citeva zile mobila se culca pe locurile destinate la început căsătoriei între pînă în secolul al XX-lea din cine știe ce pricină. Pentru un alt timp era din nou liniște.

Victor nu pîru uitat de insistența cu care vroia să-i povestească din nou, pentru a cită oară, toate acestea. Venise cu ibricul plin cu cafea pe care-l puse lîngă saltea sau așezată direct pe parchet. Fiecare dimineață începea la fel:

— Bună dimineață, Victor! La ce te gîndești? Răspunsul lui era invariabil același. Îi știa pe dinafară. Îl cunoștea pînă și-n somn:

— La o crimă!

Obsesia lui pentru crime era statornică. În limbajul lui, crimă era acțiune, dorința de a fi activ pînă la orele serii. De obicei însă, la micul distanțat dintre dormitor și camera lui de lucru dorința lui esua. În dimineața aceea mai era timp pentru pus umărul la treabă. Se ridică de pe saltea îndreptîndu-se spre fereastră. Peste drum, zidul unei case imbrăcat în insule de verdeaș. Cîteva umbre care trec dintr-o parte în alta a unei încăperi.

— Cînd bate vîntul dinspre vest, începe ea să declame, întînzî degeaba năvodul.

— Nu faci decît să strecoari apa, mirii ei, cunoaștem, mai bine spune-mi cum va trebui să începem ziua de azi. Și-n timp ce ea e convînsă că în dimineața aceea va face efortul să țînă din nou la afecțiunea oamenilor, el adormea ghemuindu-se ca un copil la perete pe saltea pe care nimeni nu se gîndise să pună asternutul. Își amintea că un singur cuvînt venit din partea celorlalți putea să nimerescă cu precizia unui pumn de boxer, fie că era vorba de acele cu-

vinte pe care le aruncăm din dragoste sau din ură. Se angajau nu o dată să devină umani în fața ei, mai umani decît îi lăsa natura. Era înfostată de prea marea lor bunăvoință, gata, le-o provocase, era dreptul ei să se retragă. Răbdători, lăsa pe altă dată. Drept cine îi lăsa? Afară vîntul emulsa smocuri de iarbă și de frunze vestede. Trecu dintr-o cameră în alta ca să inspecteze din nou apartamentul. Gămurile sint stropite cu var. Intră pentru o clipă în bucătărie aducîndu-și peretele cu mirosoasă de casă nouă. Cîteva de la balconul de peste drum îl face un semn scurt cu mina. Își face vînt în mijlocul camerei intervenînd printre borcane cu murături, sticle, cutii goale sau pline cu cele mai diferite obiecte. O sticlă pocnește pe linoleum și lichidul galbului se strecoară împrăștiindu-se pe mijlocul camerei. Sare să salveze citeva lucruri din apropierea ei arîndu-le pe masă, pe dulap, la întimplare. Găsește o cîrpă și șterge preocupat un timp fără să se mai gîndească la nimic. Dîncolo, în cameră, Victor doarme cu o mină strecurată hoștește sub pernă în căutarea unui loc mai rece. În locuința în care crescuse se simțise dintr-o dată stingheră. Senzație asemănătoare cu acel sentiment că tu crești, în timp ce hainle îți-au rămas fără știrea ta, prea mici. Simțea uneori că o pîndesc din te miri ce colturi tot felul de fantasmă care o spionau la cel mai mic pas. Cu Victor alături ele dispăreau chiar dacă el respira în cu totul altă cameră. Unghele întunecase și inaccesibile se limpezau dintr-o dată, cele de la incheietura zidurilor, ascuse și pline de mister, deveneau dintr-o dată nefirese de albe. În primul apartament îl era frică să treacă noaptea dîncolo de hotarul patului cu piciorul, miinile erau ascuse sub pled. Cînd era nevoită să treacă dintr-o cameră în alta traversînd un hol întunecos avea senzația că este urmărită de cineva, că în orice clipă i se poate pune piedică. Cu Victor în preajma ei cotrobăia fără teamă prin spații și unghere, prin cutere aflate departe de lumină. Locurile opace n-o mai impresionau, iar întunericul oferea garanții solide că nicăieri nu există bariere. Garanția că pe întuneric există posibilitatea de a-ți prelungi gesturile făcute pe lumină, de a merge, de a căuta un lucru, de a te exterioriza, de a traversa un spa-

țiu sau dintr-un spațiu în altul. Fusesse depășit cel mai mare obstacol al copilăriei: frica. Fusesse biruită de simpla respirație a lui Victor. Geamul nu mai e aburit. Are vago impresie că vede trecînd pe stradă silueta bunicului său. De cite ori în viață nu i se întîmpla la urma urmei să facem un asemenea gen de confuzii, să credem de pildă că într-un individ oarecare se ascund imagini bine știute. Bătrînul dispăruse de mult într-o seară caldă și oarecare. Oglînda din hol se sparse în mii de bucăți căzînd în după amiaza aceea de pe cui fără s-o fi atîns nimeni ni casei. Mai apucase să spună, privindu-i pe toți în parte:

— Și tot nu știu cum se invirtește pămîntul! Soptise și apoi plecase. Fără bastonul cu mîner de argint pe care dorise să-l lase unul nepot pe care-l crescuse de mic. Nu i se tociseră sentimentele, așa cum fusese acuzat. Bătrînul ținea la fel de mult la toți, vroia doar să-și ascundă sentimentele pentru că astfel să plece de pe lumea asta mai ușor.

Pardoseala din bucătărie se încălzea sub picioarele ei. Făratele albe de faianță de pe peretele bucătăriei îi dau un sentiment de liniște. Albul nu are nimic de spital în el. În privința preparării micului dejun avea despre sine o părere destul de proastă: nu avea nimic din veleitățile unei bucătărie române. Taie în tavă niște cartofi peste care sparge citeva ouă cu jumări auncate la întimplare. Va pune negresit pe marginea oglinzii din bucătărie un anut demn de un tren accelerat: E periculos să spargi! Iar Victor va trebui să aibă în vedere nu numai fragilitatea oglinzii ci și a sa. Nu întodeauna firește, ci doar uneori. Deasupra oglinzii său foseau tot felul de adevăruri profunde, pe care nimeni nu le rostise vreodată. Nu pentru că le-ar fi lipsit curajul, ci pentru că nimeni nu avea nevoie de ele.

Reuși să găsească un spațiu liber pe masă printre toate lucrurile despachetate la întimplare. Aștepta să i se facă cu adevărat foame ca să-l trezească pe Victor la masă.

O clipă lucul unei oglinzi intră pe fereastră. Îi joacă pe ochi făcînd-o să aibă gesturi dezordonate, lumina coboară pe umeri, sare de pe un obiect pe altul, se rotește prin bucătărie înregistrînd fiecare obstacol. Au trebuit, gîndindu-se la robinețele de la boate, fără nici un motiv anume, ci doar încercîndu-și de apă, să vină în urma ei mii de oameni, un șir de bărați și de femei care ar putea înconjură de citeva mii de ori pămîntul pînă la nașterea ei. Ea sau oricare alta ar fi putut fi punctul terminus al omenirii. Un șir întreg de femei care născuseră înaintea ei în timp ce un aparat de filmat le înregistrează cu repeziune nașterea și tot ciclul biologic pînă ajuag să o nască pe ea. Timpul le sculptase creierul, le modelase brațele, picioarele, simțurile. Și totuși, va trebui să se presăgătească într-o zi pentru ceva asemănător. Avea pentru ceilalți un respect spontan, iubea frumusețea și adevărul. Frumusețea era pretutîndeni, trebuia doar să întîzi mina. Ai s-o descoperi și singura, îi spusese cineva într-o zi, eu n-am să-ți povestesc despre acele lucruri de care va trebui să te feresci, oricît îți s-ar părea de incredibil. Iar adevărul va trebui să-l accepți, la rîndul tău, întreg, nu în rate.

Termină de pus masa. Așează două cești, cuțite, furculițe. Întinde untul pe pline: un sandviș pentru ea, altul pentru Victor. Pe geam, lumina aceluiași oglinzi o caută cu neobrăzare, descoperă micul dejun, se răsfîrînge în oglînda de deasupra chiuvetei, acolo unde va exista cu siguranță anulul E periculos să spargi, indicîndu-i chiar locul pentru a nu uita, dă ocol obiectelor revenînd în ea. Se îndreaptă la geam să tragă storul dar cel care minustește oglînda dispore. Vor minca așadar unul lîngă altul în această dimineață pe care s-ar putea să și-o amintească mai tîrziu, asta în cazul în care nu vor interveni alte lucruri în biografia lor. Se piaptănă și trece dîncolo în cameră să-l trezească pe Victor și se gîndește că în dimineața aceasta nimeni nu are voie să fie disperat.

dana oprîță

Timpul pierdut

Din nou acest tic-tac pe care-l știu de undeva: îl știu - sau poate mi se pare, un timp pe care-l caut fără rost, să-l readuc la mine, între noi, între păcat și renunțare.

De-atunci acest tic-tac îmi macină auzul: e timpul cel pierdut e timpul cel pierdut e timpul cel pierdut e timpul cel pierdut.

Și-așa mereu, trăgîndu-mi trista soartă, voi număra mereu tic-tacul cunoscut, în jur, mereu aproape voi recunoaște pasul - e timpul cel pierdut.

Și dacă ar fi

Dacă viața din nou ar fi să-mi apară, l-aș cere în oripi să-mi nască trecătorul trup, să-l poarte pe ape și-n cerul cu-nmîile stele, pe frunze și petale de flori să cunoască odihna... Iar popasul din urmă să-l știu doar zborul, oprît și pierdut în nespațiu.

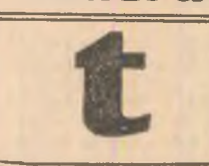

Și dacă ar fi, m-aș naște din nou; dar molie macină surd stingherul meu trup de mătase.

Linia moartă

În trenul ce gîndește despărțirea noastră, te-am așteptat. Cu aceeași înfinită dorință de a te ști departe și în același timp aproape - ca pe un val pe care niciodată nu ai căsa să-ți oprești sau să-l atîngi - m-am rugat la stele și la lună să îmi apară, ca o umbră a omîntirii de demult uitate, în trenul ce-aștepta-ntr-o gară, undeva, departe, într-un loc pe care nu l-am văzut niciodată.

teatru

Pe podiumul lunar

Pe Maria Ploae mi-o imaginez pe un podium lunar, pe o trambulină electrizată de luna albă, într-un cîmp gol și negru, în mijlocul căruia strălucete ființa ei ireală, înălțată cu mult deasupra pămîntului.

Mi-o imaginez locuind acolo un timp, fără teamă, nemiscată și calmă, senină ca steaua ce nu se-nfricoșează de nimic, dîrîndu cu modestie strălucirea ei ochiului omeneș ce ar privi-o. Mi-o imaginez pe Maria Ploae creînd un timp numai al ei, un spațiu anume tesut cu degetele-i harnice, o cochilie transparentă și mătăsoasă, caldă și liniștitoare cum numai pacea în-săși poate fi.

Și-i mai aud gîndul cu zboru-i subțire de efermeridă, gîndul planînd imponderabil și coplesitor, și mi-o închipuîl tîcînd, prevînd cu lungi tăceri semnificative, spectacolul. Căci, chiar și-n tăcerea-i, Maria Ploae este un spectacol. Priviți numai ființa ei de-o neasemuită simplitate, priviți-i ochii exprimînd

calmul, tandrețea, strălucirea interioră.

Maria Ploae nu face caz de nimic. A făcut filme, s-a împlinit în roluri de mare frumusețe, a colaboret cu mari regizori ai ecranului românesc, într-un cuvînt, pentru vîrsta ei tîrnără, s-a împlinit. Să n-o uităm pe cea excepțională Persidă din „Dîncolo de pod”, (filmul lui Verou), desprînsă parcă din paginile scrise de Slavici, să ne-o amintim pe eroi-na filmului „Grigorescu”, în care juca cu admirabil meșteșug rolul adolescentei și mai apoi al femeii în plină putere a vîrstei mature. E puțin față de bogatul palmares al actriței, dar nu un inventar al rolurilor ei în teatru și film ne este întîntî.

Ceea ce ni s-a părut important pentru evoluția și prezența sa artistică a fost recitalul de poezie de la televiziune, din lirica eminesciană și labianșană. Un recital de poezie este întodeauna o piatră de dehotar, un adevărat examen pentru un artist. Poezia se rostotește ea singură,

ea nu intră în angrenajul scenă-partener-regizor. De aceea este o grea încercare, căci actorul aici este numai cu el însuși și cu puterea sa (dacă o are) de sugestie. Mărturisesc că am așteptat cu emoție acest florilegiu pregătit de Maria Ploae, fiindcă ei venea să-mi infirmare sau să-mi confirme părerile despre actrița noastră.

Am avut bucuria de a constata că nu mă înșelaser în privința convingerilor mele. Deloc afectată, nici un pic teatrală, Maria Ploae a recitat un Labiș autentic, de-o rară frumusețe în discursul actoricesc, exprimînd adevăruri simple. Din lirica eminesciană și-a ales partituri grele cum ar fi „Din valurile vremii” și „Despărțire”, declamate cu dramatism și nebanuită forță interioră.

Înșăși prezența Mariei Ploae, de-o rarismă simplitate, cu o rochie amintind petala albă a unei flori de cîmp, cu obrazul neîncercat de fard, cu pieptănătura modestă, au dăruit spectatorului o imagine de neuitat în lungul șir de recitaluri actoricesci.

O prezență inedită și mai mult decît agreabilă în rîndurile tinerilor actori români; căci, chiar și în tăcerea-i, Maria Ploae este un spectacol.

Ioana Diaconescu

muzică

Carte și disc

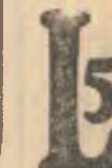
Convorbiri cu Zeno Vancea se întîlneau o nouă apariție la Editura Muzicală, semnată de Marilina Popovici, carte venînd în seria unui gen literar bucurîndu-se în muzicologia noastră de-a o oarecare tradiție: Importanța unei asemenea cărți e dată în principal de două fapte: interesul documentar, biografic, artistic, memorialistic, ideatic etc. al conținutului interviurilor și rezonanța numelui celui ce le acordă. În cazul acestei cărți, amintirile și ideile maestrului Zeno Vancea (născut în 1900) trezesc un interes evident dat fiind faptul că ne arătăm în prezența unui clasic important al muzicii românești în timp ce întrebările Marthei Popovici se deosebesc de alte „stiluiri” de a lua interviuri printre-a-devedere la obiect deosebită, printre-a-anunții modeste, printre-a îndreptare directă spre tîntă - obținerea informației care interesează atît în perspectivă organizării cronologice a „materialelor” cit și în aceea a evidențierii tuturor faptelor, unei activități largi, bogate și multilaterale, ale cărei ecouri în muzica românească sint incontestabile. Interviuurile sint precedate de un interesant studiu, subliniînd separat sectoarele de activitate în care excelează această importantă personalitate. Enumerarea e inteligent însoțită de

interpretare, interpretarea de viziune întregului operi, viziunea întregului operi de aceea a inserției în universalitate. Muzica lui Zeno Vancea este o confirmare a faptului că nu poartă vocația universalității decît pornind de la național, dar că, ignorînd cuceririle artei universale, există riscul cantonării în sfera provincialismului; acesta este cadrul în care se înscrie o creație importantă iar cuvintele autoare, desprînde din **Preambul**, surprînd exact dimensiunea estetică a unei muzici însemnă mult pentru România. La toate acestea trebuie adăugat farmecul indicii al spulor lui Zeno Vancea (care apare și în variate ipostaze și companii în scurta anexă fotografică a cărții), nu numai izvor de informații deosebite ci și spuse pline de conținut, de idei, de savoare și frecvent de un sănătos umor bănățens.

Intr-o superbă mapă discografică, realizată de Val Munteanu, Electrocordul ne propune, cu prieligi anului aniversar Domenico Scarlatti, 14 sonate dintre cele 535 de sonate pentru clavicord cunoscut, tip de lucrare despre care se știe că înseamnă enorm în cristalizarea acestei complexe forme, fără a mai insista asupra unui etos muzical de rafinată distincție, de unde trans-

pare o culoare mediteraneeană străbînd pregnant un mare număr de lucrări pentru diverse ansambluri vocal-instrumentale. Am insistat asupra acestui caracter compozitional al unor superbe pagini pentru clavicord, intrucît interpreta care a realizat acest reușit disc, Ilina Dumitrescu, la rîndul ei insistă asupra aceluiași trăsături. Și nu e vorba aici numai de o înclinare spre o redare ornamentată și vivace, în linia unei tradiții românești de interpretare a paginilor scarlattiene, succint evocate în prefața discului semnată de Vasile Tomescu (nu putem trece peste calitatea captării sunetului, semnată de Adriana Petrescu, redactor Adriana Dan, nealterînd intenții de bază ale muzicii). Distingem aici două „straturi” interpretative. Primul provine din acea tradiție de a se cînta Scarlatti (și nu numai) astfel încît să se evoce sonoritatea clavicordului, cu atît mai mult cu cît pasaje întregi mărturisesc clar acea scriitură îngăduindu-ne să-i recunoaștem imediat destinația inițială. Acest mod de interpretare se bazează pe viteză, claritate, egalitate ritmică, nuanțe grupate „compact” (fără excesivi crescendi și diminuendi). Al doilea nivel al interpretării ține de o anumită contemporaneitate a viziunii artistice. Observăm aici privirea lucidă a muzicianului cult, urmîrînd nu numai contraste și efecte ci și arhitecturi, simetrii, reveniri, realizîndu-se prin mici „libertăți” îngăduite în fața primului tip de interpretare aidoma, să zicem, actorului care, citînd un dialog, de pildă, își modulează vocea după presupuse personaje „aduse la viață” prin lectură.

Viorel Crețu

VASILE VOICULESCU

V. Magicul „doctrinar”-realist (3)

„Ce faci, părinte? se îngrijăra toți, și privindu-l cu ură și silă, se grăbeau să iasă și să-l părăsească. Străpung, după rindul său, măscăca, înima pricollicului...
„Si ca să se îndreptățească și să-impac, ocultistul le dezvăluă acolo pe loc alături de omului în cele șapte stihii ale lui și indeosebi despre corpul astral, un fel de căptușeală subțire a trupului ca un abur nevăzut, care ne umple pe dinăuntru și în jurul nostru pe dinăjur, așa ca cerceșul din jurul capului sfinților.”

„Acest al doilea trup aburoși își poate uneori părăsi lăcașul, adică trupul de carne, care rămâne nemiscat, într-un somn adânc, în timp ce el călătorește ca un dușman în orice câmp verde, de lup și de alte năluci. Când se întoarce înapoi, omul se trezește fără să știe ce a săvârșit. Crede că a dormit. Orice lovitură, împunsătură de cuțit, împuscătură de armă făcută asupra dușului o primește, acolo, departe, trupul adevărat și omul poate muri de pe urma ei. Asta dovedește că este om-lup, lycantrou; tragi în lup, te lei pe urmele lui și ajungi la un ius care se valetă și se zbate în durerile răniilor glontului.”

Scena, în lugubra ei alcătuire narativă și cu atât de insolitului ordin al evenimentelor magice aparține episodului cu care se încheie Schimnicul, încă una din capodoperele nevestigice voiculescine. Să recunoaștem că, într-adevăr, „sistemul” în virtutea căruia parțialele Teohisti își argumentează paradigma magică este de o înălțime de gândire și complexitate. Mare și orgolios ocultist, personajul se prevalază mai întâi de perspectiva teozofică („teoria corpului astral”), pentru ca scizivitatea acesteia să beneficieze de clasicul motiv magico-mistic al omului-lup. Sub cel de al doilea raport, — fenomenul lycantrou — elementul fantastic voiculescian plonjează în miezul unuia dintre cele mai fascinante capitole ale gândirii magico-mitice. E un capitol asupra căruia exegeza critică stăruie cu o pasiune impresionantă, inclusiv atunci când cercetarea se apleacă asupra patrimoniului mitic românesc. Astfel, nu e lipsit de semnificație să relevăm aici următoarele trei perspective esențiale: a. perspectiva etnomică și magico-religioasă, propusă de Mircea Eliade în De la Zalmoxis la Genghis Han, capitolul Dacii și Lupii (de o parte, erudiția demonstrează viziunea numelui de dac, din frigiștii dăos, dere înseamnă lup, prin raportare la o idee de furor heroicus, de altă parte, investigația axată pe complexul religios al lupului, care își are originea în fenomenul numii solidarității mistice dintre vânător și vânător); b. perspectiva zoomorfică, amplitudine și sagace sintetizată de Romulus Vulcănescu în Mitologia română (pricollicii, exponenți de bază ai demonologiei noastre mitice, despre al căror întrupări zoonropomorfe aflăm ca „se înăbușă cu lupii adevărați, cutreierau în hăită sătele, distrugând animalele domestice sau atacând pe drum de pădure pe trecătorii năzdrăgiți; și că odată cu „ultima cîntare a cocoului se retrăgea din hăită, se dădeau de trei ori peste cap și se întorceau acasă în patul lor, ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut, op. cit. p. 500); c. perspectiva funerar-mitică, relevată, de exemplu, în Dicționarul des symboles de Jean Chevalier și Alain Gheerbrant, Robert Lafont/Jupiter, Paris, 1982, unde articolul Loup-Louve se încheie după cum urmează: „Cetele mamele fionice de psychopompe (s.n.) lui erau recunoscute în Europe, comuna în limba celtică, în cuvintele românești: „Paratre encores / Le loup devant lui (...)/ Prends-le pour ton frere / Car le loup connaît / L'ordre des forêts (...) / Il te conduit / Par la route plane / Vers un fils de Roi / Vers le Paradis” (Trésor de la poésie universelle, par R. Callois et J. C. Lambert, Paris, 1958).

Revenind la navela lui V. Voiculescu, e lesne de constatat că ideea ei tematică vine în întâmpinarea perspectivei zoomorfice a motivului. Ceea ce se întâmplă pe parcursul întregii narațiuni confirmă cu maximum de fidelitate faptul aserțiunii lui Romulus Vulcănescu potrivit căreia „Lycantropia pare a fi în zoomorfologie ceea ce în psihiatrie este dubla personalitate” (op. cit. p. 500). Însă, în pofida „provocatorului” lui aer erudit și teoretizant vădit de pasajul înainte citat, desprins din episodul final al navelii, trebuie să observăm născut și în Schimnicul spiritul abstract și livresc, menit a pune în mișcare complicate și disimulate artificii de creație epică, absențea cu desăvârșire. Voluptuosul apetit pentru povestirea liberă de orice constrângere și contraface, în acest sens, se arată a fi și în acest caz. Tema magico-mitică este în contextul epic general pare că și relevă prezenta în afara oricărei premeditații, ca și cum factorii cei-o determină atât în ordine „doctrinară” ci și în plan strict faptic ar aparține simplor incidente de viață domestică prin detaliile deosebite la tot ce se consideră că aparține extraordinarului. Maestrul reintreacă în a disimula cu derutantă naturalitate realitatea această insolită dimensiune a imaginarului, Voiculescu pare exclusiv interesat de anecdotica sculentă; și da impresia că se lasă ispirat fără precauție de „vocele vechi” ale genului. Hieratismul sancționat și, epic livresc, devitalizat din legendele hagiografice ale unui Gala Galaction nu se bucură de credit. În Schimnicul (ca, de altfel, și în Chef la mânăstire ori în Ispitele părintelui Evchie) discreditarea scrierilor prin „plebeizarea” acestuia până la limita grotescului constituie, aserțiivă, ispită cea mare a naratorului. Fiind vorba de eroul central al navelii, călugărul Sofonie, observăm lesne că portretul său psihico-intelectual este din capul locului tutelat de o atare viziune descalficantă. Nu mai departe, contrar modelului mitic-folcloric consacrat, condiția lui de viitor om-lup, departe de a avea la origine cine știe ce incredibile „contrafaceri” zoonropomorfizante, beneficiază de motivații de-a dreptul derizorii: „Sofonie, pe numele dînilui Stan, intrase la mânăstire când nu implinise încă șaptezeci ani. Îl adusesse maică-sa, o sârmană vădană fără altă copil.”

„Uitați-vă, se ruga ea de stărețul vechi să-l primească, uități-vă ce slabănu și uricosa o ajuns. Nu e bun de nimic. Altfel i-aș opti pentru tu măncă acasă. Dar nu poți nici eu ce minca. Copiii lui se trăgeau toate, povestea cu durere femeia, dintr-o spaimă grozavă. Se repezise la el, cînd era mic, un berbec năvălit să-mungă, îl trîntise și-l busiuse cu maul capului până-l lăsase lesinat. După o zăcere cu frigi și ajiurei, înceva la mîncare, năzuro, fără gust de joacă, aproape sălbatic.”

„Dar e ușor de cap, a învățat carte, adăugase ea, fără să spună că tot așa cu toane. După ce isprăvise școala, sta tot timpul închis în el și în casă, ursuz și trist. Sapa nu era în puteri s-o minuiască. Cu vitele nu era chip să se impace, le luase șapaima. Nu avea nici o aplecare spre vreun meșteșug și nici o trăsere de inimă către ceva. Mergea doar bucurându-se de maică-sa la biserică, asculta cumințe. Asta i-a hotărât soarta, i-a infundat în mânăstire, de unde n-a mai ieșit!”

Asadar, este greu, dacă nu imposibil, de închipuit că tocmă bicsnicul Stan, cel marcat pe viață de banal — neplăcută confruntare cu un berbec oarecare, fie el și frate — este predestinat a-și intruchipa propriul „dublu” în teribilul Lup Sur, care, în năvălirea hăitei, dă iama în turma de oi a mânăstirii făcînd inutilă și cea mai strășnică pază.

Nicolae Ciobanu

P.S. Vedeti folletonul precedent al „serialului” în nr. 2, 11 ianuarie a.c., al revistei.

O istorie în imagini a literaturii române contemporane

Văzută de Ion Cucu

Intîlnirile „Luceafărului” la Tichilești, județul Brăila

Dan Alexandru Condescu — un tînar care și-a asumat rolul de îngrijitor de ediții

Ștefan Agopian — un prozator despre care se vorbește

Cenaclul „Numele poetului”

ȘEDINȚA A LV-A

deschind lucrările cenaclului, poetul Cezar Ivănescu îi anunță pe cei care vor citi și care sînt: Corneliu Zeana, George Chiriță, Mihai Eugen Avădanei și Dumitru Manea, ceea ce se și întâmplă citeva clipe mai tîrziu, fiecare din poezii de mai sus citind cite un volum de poeme inedite, așa cum cere regula cenaclului nostru, un listă autentică. În a doua parte a cenaclului, rezervat discuțiilor, vor vorbi: George Mina; Corneliu Zeana este un poet bun, cu o ardore romantic-meditativă mai rar întîlnită în lirica noastră și în care eul este înfățișat cititorilor cu sinceritate și delicatețe; George Chiriță este un cartezian prin excelență, cu geometrizări frumoase și bine structurate, o desfrumare voită a liricii până la autirism; Mihai Eugen Avădanei este un ingenuu, cu poetizări rotunde foarte plăcute la audire, așteptăm de la dînsul suprema suferință a creației; Dumitru Manea, dincolo de tonul aproape villonesc, scrie o poezie de atitudine, de maximă implicare și situație într-un univers care provoacă multă suferință, reținută bărbătește, un lirism autentic.

Mihai Culman: Poezia lui Corneliu Zeana este o experiență spirituală edificată, act de examen al existenței; poetul este bîntuit de fantomele marilor simboluri cosmice sau morale, de proiectilele metafizice; poezia explorează spațiul interior al imaginarului, al imposibilității ficte plauzibilă printr-o fascinantă construcție riguroasă a minții și o familiarizare cu absurdul acclimatizat. He Bădiuț vede în poetul Corneliu Zeana un autor de expresie autentică, posesor al unor formule miniaturale și a unei autentice emoții, un intelectual de rasă, un liric prin excelență; la poezia lui Mihai Eugen Avădanei remarcă o respirație frumoasă pe care o apreciază ca venind în continuarea simbolismului; pe Dumitru Manea, îl consideră un romantic care vaticănează în continuarea poeziei lui Eminescu. Trăgînd concluziile acestei serii de poezie, conducătorul cenaclului, poetul Cezar Ivănescu face următoarele considerații: Corneliu Zeana este un autor care scrie poezie, ca și Tudor Vianu, într-un mod intim. Are acea delicatețe și acea sensibilitate care să dea marca unui lirism personal, autentic; George Chiriță scrie o poezie abstractă, de foarte bună calitate, ermetică cu program, iconică; Dumitru Manea scrie o poezie care pornește dintr-o trăire autentică și se îndreaptă spre o specificitate de a critica modelele nefaste; Mihai Eugen Avădanei este dincolo de traducătorul fin și practicianului unei poezii ușor fanate, anacronice dar într-o manieră personală.

ȘEDINȚA A LVI-A

Seara de vineri, 8 noiembrie, a fost umplută în exclusivitate cu poemele poetului Gabriela Crețan și de Dan Oprina la gîtară într-un recital de atmosferă. Preaplinul serii a continuat după o scurtă pauză cu o avalanșă de discuții critice suscitade de frumoasele poeme ale Gabrielei Crețan. În lipsa „spatului”, spicium doar din criticile făcute. Astfel, Florentina Visan afirmă că poezia Gabrielei Crețan a oferit o lectură perfectă, totală, o perfectă sincronizare a fondului cu forma, fuziune pe care am putea-o numi sensoformă, modernitatea scrierii constind în imbinarea fericită dintre riguroasa idei și patosul, fervoarea cu care poeta se exprimă, autoarea refuzînd spontaneitatea necenzurată, ca și insurgența intelectuală.

Marin Căelndru afirmă că autoarea ajunge la introspecție pe o cale extrem de lucidă, în care el profund, descrierile minuțioase ale subconștientului, ca la Freud, se transformă în poezie printr-o stăpînire perfectă a trăirii și a cuvintului, poeta reușind astfel să scrie o poezie aproape fără figură.

George Mina declară că este puternic impresionat, „ceea ce este sublim este faptul că poeta realizează un lucru foarte rar întîlnit în lirica feminină: o construcție poetică perfectă”; cu toate acestea, tenebre și lumini orbitoare, roșu incandescent, cruzime și tandrețe, gestul este asumat ca o fatalitate, ca un strigăt; o marcă a acestei poezii neomoderniste fiind și faptul că în ea este topită foarte multă cultură, mesajul curgînd și transformîndu-se într-un fel de presiune de cultură, o agresiune de cea mai bună calitate.

Eugen Bela Popa are impresia unei lumi fără melancolie, poezia Gabrielei Crețan dictîndu-i în primul rînd tăcerea prin atmosfera ezoterică pe care o creează, o liturgică a durerii, cu deschiidare spre infernul bizantin și nu cel dantesc; „am simțit — spune Eugen Bela Popa — toată

emoția venind dinspre idee, dinspre sensibilitate. A fost un festin poetic”. Mihai Culman: „Poezie inefabil legată de instrumentația verbală. Sunete proprii. Modalitate filologică personală. Poezie a afirmării, de pregnantă în înțeles biologic. Patos prin temperament. Larga matcă impregnată de esență. Seducție destinată eternității, proclamată urbi et orbi”. În încheierea lucrării, conducătorul cenaclului, poetul Cezar Ivănescu, o consideră pe Gabriela Crețan ca fiind una dintre cele mai bune poete de azi, autentică, de mare profunzime și este o întîmplare cu totul nefecit faptul că pe vremele ei n-a putut încă vedea lumina tiparului la o editură.

ȘEDINȚA A LVII-A

La începutul lucrării, poetul Cezar Ivănescu prezintă pe cei doi oaspeți ai serii: prozatorul și eseistul Marcel Petrișor și universitarul ieșean Luca Pitu. După un scurt dialog, de început, între oaspeți și cenaclul, în care doar s-au scos săbiile din teacă și cel mult s-a fanat, masa rotundă a poeziei urmînd să se desfășoare pe larg într-o ședință vitore, poeta Gabriela Crețan a fost invitată să continue lectura poemelor sale începută data trecută, ceea ce se și întâmplă, în final fiind acceptată și provocarea lui Eugen Bela Popa cu un triptic prometic, impresia lăsată de cei doi autori a fost excelentă.

La discuții s-au înscris și au vorbit: Dan Oprina, care referindu-se la Gabriela Crețan, spune: „Vădit și atîngînd o perfecțiune formală, discursul poetic se constituie într-o halucinantă, demonică, vitală reconstrucție a unei lumi atemporale, incarnînd în cuvînt intruparea acestui univers unic, care ne înalță la tot pasul cu imagistica sa, unele inchiștrările, o întreagă recuzită folosită în ansamblu cu parcimonie și cu o anume blîndețe a unui călău melancolic, o miraculoasă lume într-un out de cristal, cu propria istorie, cu trădările și inconștențele sale, cu o întreagă gloată de farisei, delatori și posedăți ai infernului, într-un spațiu virtual, unde coexistă trecutul, prezentul și viitorul, îngemănîndu-se în relații neconforme cu ordinea fizică a lucrurilor.”

Valeriu Mireea Popa o consideră pe Gabriela Crețan o poeză de excepție ale cărei poeme sînt tot atîtea incantații în apatele cărora plutește un aer de teamă, o neliniște, o obsesie. George Corobea consideră că poezia Gabrielei Crețan este o zbatere continuă spre autodepășire; „poezia are un aspect discursiv, asemîni prozatorului lui Eminescu, care strigă, plînge și fulgeră într-o oglindă însingurată. Mobilul poeziei sale pare o întîmplare deschisă pe o masă, fiindcă poeta trăiește un irevocabil pustiul de imagini dezarticulate, fiindcă i se îmbrucă auzul de tipătul nud al unui animal hătuit din toate părțile... Libertatea versului este fascinantă” (tot în cadrul acestei ședințe G. Corobea a lansat formula „atenție la sadism”, consemnînd faptul aici deopotrivă pentru paternitate și eternitate).

S-au mai înscris la cuvînt și au mai vorbit: Mihai Culman, Alexandru Filip, Sorin Naumescu dar cum lipsa de „spat” e tot mai acută ne oprim cu cronica aici.

Cu această ședință începe de altfel și vacanța noastră de iarnă.

Hero

Efigii de primăvară

Urmare din pag. 1

care a așezat, spre eternitate, lumina spiritului și a înleptăcîntului sale. Pentru noi, românii, 1 Martie e un adaos practic în calendarul ființei de a-și perpetua împărătească-i trăire, un prag departe, spre zădăria roditoare ale verii ori, mai departe, spre unghial tomatice în care se adună toată truda eforturilor noastre de peste an. Sărbătoarea mărșăritului, la români, e însoțită

Despre paternitate și ignoranță

Citim, și noi, în „Revista de istorie și teorie literară”, nr. 35 2/1985 (abia a-ăparut!), un articol intitulat „Din nou despre integrala Eminescu” și semnat Z. Ornea. Dintr-o notă înțelegem că revista își va oferi spațiul și onorarea intervențiilor de acest fel dezbateri, ci una despre autenticitatea materialului eminescian din secțiunea de publicistică a ediției) — și ca punctul de vedere al redacției este rezervat, natural și va apare sub semnătură. Cu alte cuvinte, va fi un arbitraj pe care „Revista de istorie și teorie literară” se hotărăște să nu-l ia în considerare. Să înțelegem că ea își va formula propriul punct de vedere în funcție de luările de cuvînt, ori că acest punct etc. există deja? Dacă există, de ce nu este? Prin terenul „natural” să înțelegem, oare, că va prinde firea cînd îl va sosi timpul, cînd revista va alege la zi, adică? Am înțeles că Z. Ornea ne ține legați în trecut, la finele anului 1984 cînd a-ăparut vol. XI din ediția Eminescu, la care se referă. Nici nu rezum articolul în chestiune, nici nu răspund la toate ideile ce frămîntă mîntea autorului; într-o înălțimeală de patimi mari, sînt amestecate acolo probleme de istorie, istorie literară, istorie a căilor ferate, sociologie, editare, paternitate, comentarii, etc. — incit o discuție ordonată nu poate fi posibilă (poate doar redacția să aibă cheia ordinii în această privință). În mare parte sînt chestiuni în carechismul eminescolog; Z. Ornea nu poate să înțeleagă problema Eminescu pentru că nu a înțeles, de altfel, ani de cînd se ocupă de ea, lucrul elementar — că trebuie să devină eminescolog el însuși ca să-l comenteze pe marele nostru poet național al stîlului său de argumentare. Nu vreau să pînă la îndoială probitatea și informația lui D. Vatamaniuc în materie de gazetărie eminesciană. A-i furniza contraargumente ar presupune să-mi dedic și eu ani mulți, refăcîndu-activitatea. Ca unul care am citit atenți, de două ori, prin 1961 și prin 1972, colecția Timpul de la Biblioteca Academiei, ca și edițiile surprinzînd publicistica eminesciană (cea mai sigură, sub raportul paternității, este cea care a lui G. Păuceșcu) i-aș reproșa lui D. Vatamaniuc că nu a scotit necesar să-și argumenteze pe larg identitatea. De ce nu-și dedică, oare, „mulți ani” pentru Eminescu (observația nuanțată dacă ar face-o, ar fi pentru a-și oferi contraargumente lui D. Vatamaniuc, nu pentru Eminescu în sine)? De ce e este milă de spațiu („Nu am spațiu să-mi etalez aici multe îndoieli despre paternitatea culdării artistice și economice”) — cînd problemele sînt atîte de arzătoare pentru dînsul? De ce a răsărit la ediția G. Păuceșcu (o sumă de citeva articole eminesciene scosese mai mult de ochii lumii)? Dar de ce a citit de două ori ziarul Timpul? Nu ajungea o dată și bine?

Metoda filologică a identificării materialului eminescian din ziarul Timpul are, la noi, o tradiție respectabilă, și dacă iau cuvîntul în această chestiune o fac numai pentru a adăuga la bibliografia ei încă o piesă, pe care o consider de mare importanță: mărturia unui editor care a lucrat cîțiva ani buni pe acest ziar, F. Gălbulescu, înșă, prietelul, pentru a-i spune lui Z. Ornea — și celor care mai pot avea asemenea năvăliri în fața ediției Eminescu — un lucru elementar: cu Timpul nu se începe studiul publicisticii eminesciene ci se încheie. Sînt de parcurs, pînă la el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Șe știe că ziarul Timpul nu are semnături. El trebuie citit îndelung, cu atenție, pînă ce îl se împregnează în fiecare redactor în parte, pînă ce respînde în ritmul limbii și în el, atîtea și atîtea ziare și reviste; nu vreau să vorbesc de cunoașterea gazetăriei noastre de la sfîrșitul secolului trecut, de îndelungată cercetare a expresiei, a spiritului și literii ziaristice. Z. Ornea nu are instrumentele de lucru strict necesare pentru a aborda asemenea probleme; el nu are nici măcar problema dovezilor care să-i minime bibliografie necesară a ei nu este familiarizată. Ș

JORGE LUIS BORGES

„Nu m-am aflat niciodată dincolo de bine și de rău“

Pe usa de la apartamentul său se află o placută aură, așa cum au medicii, pe care este scris numele său de familie. Dincolo de aceasta, întâlnim o lume cunoscută căreia îi aparțin opera sa, cărțile, mitul, legendele, declarațiile sale. Desi orb de 30 de ani, Borges este un adevărat izvor de inteligență, deși nu o surprinzătoare generalitate etalonul (comun) pe care îl folosim atunci când obisnuim să caracterizăm astfel pe cineva.

INTERVIU EXTRAS DIN ZIARUL „CLARIN“ BUENOS AIRES, MARTIE 1985. REPORTER: CARLOS ULANOVSKY

dreptul să se destindă și să citească ceva care să nu-l obosească prea mult. Continui să achiziționez cărți. Schopenhauer spune că, împreună cu cărțile ar trebui să se vinde și timpul necesar pentru a le citi. Într-una din epistolele sale, Seneca își bate joc de un om infamurat care avea în casă o sută de cărți. Se întreba el: Cine va avea timp să citească o sută de cărți? Și închipuiți-vă că în zilele noastre, să spui despre cineva că are o sută de cărți însemnă că are puține.

Există poezi care îți impun temele pe care le abordează. Eu am scris un poem dedicat apoi, dar Bernardoz a scris despre toate cele patru elemente, înecând că focul și continuând cu aerul, apă și pământul, unde viza să străbătuie țara când aceasta avea 14 provincii, a fost entuziasmat de fiecare provincie vizitată și a scris o carte despre toate: mie mi se pare foarte ciudat că să-i placă cuiva toate cele 14 provincii. Eu nu pot să-mi propun nimic. Cădile ori se scriu de la sine, ori nu se mai scriu.

IDENTITATEA
— A avut o mare însemnătate acel poem-funcție al dumneavoastră în care ne mărturisesc că nu ați fost fericiți și considerați nefericirea personală drept unul din marile păcate omenești. În ce împrejurări l-ați scris?
— Acest text nu are nici o însemnătate, deoarece l-am scris după cinci sau șase zile de la moartea mamei, fiind conștient de această suferință. Poetul englez Woodsworth consideră că momentul cel mai propice pentru creația poetică are loc după ce cineva s-a simțit foarte nenorocit, fie foarte fericit. După părerea lui, momentul posterior este cel mai fecund pentru că atunci îți poți aminti cauzei perspective și poți fi în același timp și spectator și actor. Deci poemul acesta nu este bun, însă oamenii sînt foarte sentimentali în această țară. Când am scris mai multe poeme pentru o carte am vrut să-l scot, dar editorul, tot din rațiuni comerciale, m-a sfătuit să-l includ, că oamenii aveau să-l caute.

OCHII
— Sinteți complet orb în momentul de față?
— Cum?
— Vă întreb dacă dumneavoastră mă vedeți.
— Nu văd așa cum trebuie. Sunt înconjurat de o pită luminată. Când îmi mișc mina, văd unde se termină aceasta și încep mîineca. Acum nu știu dacă o văd în realitate sau spun asta pentru că știu cum este. De pildă, mă gândeam că pot vedea arcul bastonului meu, dar nu-l văd. Bastonul îl văd. În plus, mă văd forme vagi și lumini. Când sînt fotografiat, văd flashul.

— Caracterul, personalitatea d-voastră au ceva specific unui orb?
— Nu știu, dar ce vă pot spune este că am o curiozitate bolnăvicioasă. Vreau să știu cum arată fata mea pe care nu am văzut-o de 30 de ani.

inteligentă, curajul, dar fericierea niciodată. Când eram tânăr credeam că fericierea sau frumusețea le întîlnesci rar (la fel credeam și despre urticitate și nefericire), dar acum cred că le întîlnesci la tot pasul.

— Cînd ați fost nefericit?
— Să vedem. În viața de îndrăgosteli și cîteodată dragostea ta nu este împărțită. Și asta pare a fi ceva reparabil.
— Ați jubit de multe ori fără ca dragostea dumneavoastră să fie împărțită?
— Da, deși am fost și jubit. Poeziei îi convine mai mult suferința, care e mai potrivită pentru un material estetic, deoarece fericierea în sine reprezintă de la un fel. Îți voi spune ceva: cînd ești tînar, te gîndești că ești dator să suferi. În tinerețe, tot cei din generația mea ne visăm fie printul Hamlet, fie vreun alt personaj dintr-un roman rusesc sau din Byron ori Baudelaire.

— Cînd liniștea sufletească, de care am atîta nevoie, pune săpînire pe mine, mă întreb: „ce altă feriere mai poate exista?“ În dimineața aceasta mă simt destul de liniștit, ieri eram chinat de lumbeago.
— Luați vreau calmant ca să dormiți?
— Da, iau cite o pastilă în fiecare noapte. Și după 30 sau 40 de minute adorm.
— De ce ai dorit ca lumea să-și amintea de dumneavoastră?
— Ceea ce scriu eu nu are prea mare valoare și acest lucru va fi descoperit mai devreme sau mai tîrziu. Oamenii vor considera atunci că am fost un impostor, dar eu am fost unul involuntar, tîrînd cont și de împrejurări. Am început să fiu cunoscut după vîrsta de 50 de ani. Înainte nici nu m-am gîndit la această posibilitate. Pînă atunci aproape nimeni nu mă cunoștea, dar într-o zi mi s-a acordat acel premiu Formentor, în insulele Baleare și din acel moment toate privilegiile s-au așezat asupra mea.

— Cu altă mai bine dacă nimeni nu-și va aminti de mine, dar am scris câteva povestiri incluse în „Libro de Arena“, pe care le consider bune. Antologii reprezintă destinația finală a oricărui autor, operele complete sînt o eroare. Știu pe dinăfuri multe din poemele lui Enrique Banchs cuprinse în volumul „La Urna“, poate ce s-a scris mai frumos, tradusă în limba spaniolă. Dar iată că Banchs a renunțat la literatură: toată viața s-a petrecut-o scriind articole de fond pentru „La Prensa“. Un articol nu poate fi ceva memorabil. A mai colaborat și cu un ziar, al cărui titlu nu-ți spune prea mult, acesta se numea „El monitor de la educación comuna“.

— Dumneavoastră ați lucrat ca ziarist?
— Am încercat să lucrez și am dat gres. Mi-a fost imposibil.
— De ce?
— Când mi se dă o temă, n-o pot ține. Manuel Peyruy mi povestea ce i se spunea când scria în „La Prensa“. „Scrie pe două coloane despre trotuarele stricute, dar fă-o fără să ofensezi primăria“. Și cum ai putea face acest lucru? Cu toate acestea Peyruy, Chesterton, Bernart Shaw au fost niște ziaristi admirabili, au putut ține seama de aceste indicații. Eu n-am putut.

— Există poezi care îți impun temele pe care le abordează. Eu am scris un poem dedicat apoi, dar Bernardoz a scris despre toate cele patru elemente, înecând că focul și continuând cu aerul, apă și pământul, unde viza să străbătuie țara când aceasta avea 14 provincii, a fost entuziasmat de fiecare provincie vizitată și a scris o carte despre toate: mie mi se pare foarte ciudat că să-i placă cuiva toate cele 14 provincii. Eu nu pot să-mi propun nimic. Cădile ori se scriu de la sine, ori nu se mai scriu.

— Neavînd copii, care sînt lucrurile de care v-ați atașat ca o părinte?
— Din cite știu, nu m-am atașat de nici unul. Sora mea se supără rău cînd cineva îi sugerează că tatălurii ei sînt ca și copilul ei. Ea, care a avut doi copii, spune că sînt două lucruri complet diferite.

— V-am văzut ieri la televizor într-o emisiune în care recomandați... „Prefer să recititi aceste cărți, înainte de a le reciti pe ale mele“. Chiar așa simțiți într-adevăr?
— Bineînțeles. În casa aceasta nu există cărți care de mine, nici cărți despre mine. Consider că lumea face o greșală că mă citește, dar este oricum o greșală căreia trebuie să-i fiu recunosător.

— De ce vă se pare o greșală să sînteți citit?
— Nu, dar argentinienii ne înșelăm și în privința lui Borges?
— Pentru că mie nu-mi place ceea ce scriu. Citiți un text străin, oricare ar fi el, care ajunge la dumneavoastră înapoi cu caractere definitive și o plăcere pe care nu l-ai vădit cînd era încă în fața de proiect. Textele mele îmi amintesc de cîrțile care le-am precedat, de ideile care m-au frîntat, de rememorația mea în fața cuvintului la care m-am oprit. Îmi cunosc prea mult cărțile ca să-mi mai placă.

— Trăiți de astăzi într-o lume de fericiți care vă îngrijeste. Ce ați însemnat de la Fanny?
— În clipa aceasta nu-mi vin în minte exemple, dar cu siguranță în alți ani am învățat ceva de la ea. Nu confer inteligenții condiții speciale, poartă s-o întîlnesci oriunde. La urma urmei, știința poate să-ți ofere un moment dat inteligența. Când eram profesor la facultate învățam mereu cite ceva de la studenți.

— Se poate vorbi de o gîndire „borgesiană“?
— Nu cred. Sînt incapabil să formulez o gîndire filozofică. M-a interesat mult filozofia, în special presocratică, filozofia greacă și filozofia Orientului. Am impresia că în China și mai ales în India s-a gîndit tot ceea ce se putea gîndi din punct de vedere filozofic. Inclusiv materialismul. Toate acestea au fost gîndite într-o manieră care nu ne poate fi utilă, întrucît sistemul de gîndire sau în diferite. Dacă ar fi existat o gîndire borgesiană clară, as fi fost primul care ar fi înțeles-o, dar nu pot spune că s-a întîmplat acest lucru. Dimpotrivă: în permanență observ lucruri care mă nedumesc.

— Și cum vă reveniți dintr-o nădărmare?
— Inventivă, soluții, aproape întotdeauna false. Există ceva care mi se pare din mister și acel ceva este Republica Argentina. Întreaga ei istorie este enigmatică și mai ales cea pe care am apucat s-o trăiesc și eu. Nu pot spune același lucru și despre trecut, deoarece provin dintr-o familie unită care dăduse comoda vină de Rosas și pe alte fracțiuni similare. Cred că dacă am putea face abstracție de partide, de dreptate și de trecut, am putea progresa.

— Există mulți oameni care au suferit și care pretînd și au nevoie de dreptate pentru a trăi altfel.
— Știu asta prea bine! Îmi vine în minte o frază frumoasă a lui Almafuerze: „Cere nu-mi dreptate, dar ar fi mai bine să nu ceri nimic“. Nu vi se pare deia prea mult să ceri dreptate? M-a vizitat un procuror și mi-a spus că nimic nu se va schimba. Justiția are nevoie de dovezi, și acestea au fost distruse. Când a căzut Rosas s-a acționat așa cum trebuie. În La Mazona au fost împușcați oficiali partii mazonerilor. Se executau niște ordine întrucît nu cred că acesta au fost alesi pentru victimele făcute.

— Un scriitor de prestigiu a fost președintele unei comisii care cerceta cazurile persoanelor dispărute. V-ar fi plăcut să fi fost în locul lui Ernesto Sábato?
— Nu, în nici un caz. Nu as fi putut îndeplini această funcție deoarece nu am sînt citit și de puțin capabil să judec pe cineva.
— Ce fel de umor preferați?
— Detest jocurile de cuvinte, acest umor care place atât de mult argentinienilor. Acestea se bazează pe particularitățile lexicale ale fiecărei

În românește de Luminița Voinea-Rău
Continuare în pag. a 7-a

Bună vecinătate

e dîtura științifică și enciclopedică publică o carte de pionierat în materie „Vecinătate și bună vecinătate în dreptul internațional“, datorată dr. Iftene Pop, o dezvoltare a cărții publicată în Franța sub același titlu în 1980, scoțită atunci de specialiști lucrare de referință pe plan mondial.
Am scris câteva rînduri asupra ediției franceze și sînt bucuros să adaug aici un cuvînt: „Maramureșul ne dăruie încă o carte memorabilă printre-urme din fiii săi înzestrați înalte în marile probleme ale lumii contemporane.

Cartea de față, de peste cinci sute de pagini, cu o bibliografie adresîndu-se specialiștilor în drept internațional, este de interes mai larg, întrucît dezbate probleme vitale legate de coexistență.
Un gînd al lui M. Eminescu, folosit în fruntea unui capitol al cărții, ar sugera sensul întregii lucrări: „Dacă îți prîsoește apa, mai întîi uă pomul vecinului!“

Grija unui popor, mare sau mic, nu trebuie să piardă din vedere relațiile de vecinătate și în relațiile dintre state trebuie să se facă simțite opțiunile omului moral în toate: tot Eminescu spune, de om de caracter are nevoie statul, nu de deștepti cu o morală idioiel-

nică, căci ei propagă relații de vicieșug și brutalitate.
Apoi reaua vecinătate, care sunt pericolele actuale în lume ce înrăutățesc buna vecinătate punînd în pericol nu doar o lume restrînsă, ci, ca o cangrenare, existența umanității ca umanitate. Sînt analizate cărți și autori contemporani ce susțin teze care nu se înscriu în efortul lumii pentru impunerea și păstrarea pe mai departe a unei lumi însetate după dreptate, bine și adevăr. Ca să fii respectat, trebuie să respecti pe altul, ca să-ți fii recunoscut valoarea, trebuie să fii gata să admiri valorile altora.
Încheli, citîndu-l pe autor „Cei posedă de ideea răului au sau capătă ei înșiși această natură: sînt limitați moral, deci și intelectual, incapabili să observe binele din jurul lor, deci cînd nu-l mai au... Adică tot mereu prețurzi, de aceea nu-l pot niciodată promova.“ Cit de adevărat acest lucru, și de dureros. Concluzia la care ajunge autorul după analiza profundă a relațiilor dintre state este aceasta: „Capitalele raporturilor stricte pozitive ale vecinilor este pe departe mai mare decît a celor negative și conflictuale“. Este important pentru lume să vadă aceasta.

Ioan Alexandru

ROBERT HOJDESTVENSKI

POEZII VESELE
Cînd e cald...
Ce s-ar întîmpla dacă am transporta aurora boreală mai spre sud, mai spre ecuatorii?
Cum s-ar purta măsură distanța reală de la niciunde pînă nicăieri?
Din ce părți se compune H-nis-lea?
Cum îl chema pe alui care a distrus Troia?
Elefantul ce fel de țere ar da, dacă prin țere să se-nmulească i-ar cere-o nevoia?

(zău, nu-mi arde de glume) zace cite-o fiară. E-o fiară condamnată să trăiască-ntr-un spațiu redus; dar are pretenții de hrană variată și multe alte pretenții în plus. Omul e legat de celulă... Firește, mă supără, nu pot să nu zic, posibilitatea ca-n celeule cu care gîndește să nu fie nimeni. In românește de Alexandru Stark

REVISTA STRĂINĂ

● MAREA CARTE a lui Martin Gilbert, Holocaust: a tragedy evetuated, publicată recent de editura Collins, documentează amply această copleșitoare crimă nazistă, fiind pînă astăzi cea mai importantă lucrare de „istorie“ a problemei Holocaustului. Într-o lucrare de peste 1000 de pagini ale sale, Holocaust a lui Martin Gilbert este probabil că va rămîne „istoria standard“ a încercării de distrugere a evreilor europeni, de către nazisti, spune și criticul Concor Cruise O'Brien, într-o recenzie a cărții. O'Brien reia în discuție sînta din cele mai turburătoare probleme ale istoriei acestor ani: credibilitatea. Crima era atît de atroce, vînta aziștilor de a ascunde atît de mare, efortul lor, ca și al tuturor ericilor feroci pe care l-au cunoscut istoria, atît de susținut în a izola poporul lor de lumea cea mare, înclt nicti victimelor inșei nu le venea să credă că sînta tot este ceea pe care o vedeam cu ochii. Turburătoare este mărturia înregistrată de Martin Gilbert în legătură cu hotărîrea spîrtelei lui de a scrie și a păstra memoria faptelor care vor apărea fascisimul peste timp. Dîmbele cuvinte ale marelui istoric Simon Dubnow au fost: Schreibe ein Fahrshreibe! Scrieți și înregistrați! Formule de luptă împotriva tiranilor și a alienării în perioadele dificile ale istoriei au fost numeroase, de la revolta deschisă pînă la păstrarea arhivei documentare, care urmau să detoneze adevărul clar și după dispariția fascisimului. Simon Dubnow a murit asasinat de nazisti, în timpul unui raid asupra ghettoului din Riga, în noiembrie de 1941.

● GîNDITAREA franceză Simone Weil, una dintre cele mai prezente ale secolului, a avut o bucură de ample rezecții, cu prilejul editării unei antologii din opera sa, cu prefață și note de Sînt Miles. Puncte de vedere foarte interesante găsim într-un articol de Rosemary Dinnae: „Simone Weil spunea că scrierul trebuie să fie tot atît de de sens și de acuratețe ca o traducere“ și că propoziția de asemenea ca îndreptare dintr-un articol de ziar sau dintr-o carte să fie considerate a fi delictul pasibile de pedepsa cu închisoare“. Orientată politic la stînga Simone Weil a părăsit o strălucită carieră universitară pentru a munci într-o fabrică, a îmbrățișat cauza Republicii Spania și a Rezistenței, murînd mai apoi de anorexie la numai treizeci și patru de ani. De fapt, refuza să mîinece din motive ideale: „Un mare blestem al omului, care începe din copilărie și îl acompaniază pînă la moarte, rezidă în faptul că a privi și a mîineca sînt două operații deosebite. Fericierea fără strîșit este o stare în care a mîineca sînt mîineca. Ceea ce mîineca este imediat distrus, nu mai este real... Obsedată de puritate, Simone Weil a fost totalmente dedicată adevărului său, cu o privire „ascuțită și dezoartă“ în a se lupta cu suferința și a mîineca că de Gaulle a spus despre această mare, mare gînditoare și scriitoare: „Mals elle este folie“. Bietul general...

● ÎNTR-UN SCRIITORUL ultimii generații de românci, criticii au remarcat-o pe Rachel In-

galls, o autoare puțin productivă, aflată la numai două romane și un volum de povestiri, fugind de publicitate și de interviuri, de mișcarea feministă și de mediile literare. Un articol al Hermioniei Lee citează toțiș unele din opiniile autoarei. Permițînd de la faptul că una din cele mai frapante pagini de proză ale Rachel Ingalls se întîlneau în Domina Caliban, Hermionia Lee a întrebato pe romanciera americană de la ce a pornit în construirea cărții. Răspunsul este următorul: „Purtuna are un rol foarte important aici. Ideea că poți ajunge să trăiești ca un Caliban, iar cînd eram copilă, în anii cînezilor, ascultam spectacolele ușoare de la radio și mă duceam la filmele cu monștri, de tipul „Creatura din lagună“. Monștrul se așază într-un fel de costum de scafandri și este atît de atrăgător față de iubul ei, el o hubeste cu adevărat pe eroină și vrea să fie hun cu ea... Intotdeauna am crezut că nu este cine trebuie. Dar în Domina Caliban această dragoste se termină tragic. Da, desigur. Și este destul de ambiguă: ceea care are mai mult de face cu totul într-un mariaj real“. Întrebată dacă se înșipră din propria sa existență, Rachel Ingalls răspunde că nu. „Dacă nu ai de spus o poveste realmente mare despre viața ta, ceea ce Paullon, ești ca un actor care face o serie de mai multe roluri. Te bazezi pe ceea ce știi, dar te ascunzi. Cu cit te deghizezi mai mult cu atît mai bine!“

Balcanice

PREDRAG BOGDANOVICI

Invitația

Cu alba față de masă întîns Corbul mă poftesc la prînz.

Și eu mă apol îl poftesc La micul dejun. Apol el pe mine la prînzul precedent, Iar eu pe el la unul mai de demult.

Și astfel ne hrînim amîntirea. Doar cuvintele pe care le folosim Își pierd înțelesul.

In românește de Dumitru M. Ion

SPORT

Cu ochii liliachii, brîndușele...

e cîmpul de onoare al optimilor din Cupo României a căzut, fără să-și fi tăcut pe deplin datoria, o singură divizionară A - F.C. Olt, învînsă de Progresul Vulcan București. Judecînd după faptul că între A și B diferența de valoare e uneori neobservată, eu cred că cel din divizia A se pot socoti fericiți că se prezintă în sferturi cu cinci echipe. Și nu jocul, ci sorții i-au calificat, fiindcă nu-mi închipui eu că Victoria București sau Chimia Rîmniceu-Vîlcea ar fi izbutit să treacă ușor de, să zicem, Gloria Bistrița, Jiul, Otetul Galați. De-atîta vreme cît destinația nu te urmărește cu elefantul (mă refer la dorința de războare a pochidermului) e bine, pentru bine, să-ți purnă burd de mișcările și te încălești și dai în floare, pe cînd alții chiar dacă auviri în căsuș pumnului, făcîndu-și să danseze sîmintă, duhul roz, roz sau galben al vinului ajung pe pogoanele lumii marie tot plini de degerețuri. Mai ales cînd vinul are caracterul ferm ca gardul de lemn și e și pus în comerț după principii dirze ca osul de mездă. (Ștați!) Am greșit și-mi cer iertare: scriu aceste rînduri în cafetăria din bulevardul 1 Mai, nr. 42, sectorul 1, și pe perete, în fața mea, se lăfăie următorul anunt: servim Pepsi numai pentru donatorii de sînge; deci sînt obligat să laud în continuare vinul, și să propun cafetăriei cu pricina să-și schimbe numele în Vompriul).

Se spune că cele mai frumoase jocuri din op-

timi le-au realizat Dinamo, Universitatea Craiova și Steaua - bine-ar fi să nu le vedem lîntîndu-se între ele în sferturi I - lucru care ne bucură, dar și întristază, fiindcă de ani de zile, doar cele trei echipe, plus Sportul studențesc și, arareori, Corvinul Hunedoara ne impresionează dîmnicile. O divizie de elită, alcătuită din 18 formații, dacă-și sprînjî mîndria numai pe patru nume, merou ecologic, e cît puțin obază și prost gîndită și cu cuvinte doct urgent lo rebuț, pentru că în cotzematole ei, după cum se vede, se îngărădă deose de vreo trei sute șaptezeci de bucătări și numai optzeci de luptători. O fi dulce lăsolea de la cazan, dar nici așa!

Mecul care mi-a plăcut mie cel mai mult a fost jucat de Steaua și Rapid, la Brașov, între brazi încunungiți de ninsoare. A învîns Steaua, care-i de două ori mai bună decît naționala oia pe care-o trage Leucscu, în coajă de nucă, de-a lungul canalului de Suez și lucrul mi s-a părut firesc - acum, pe Steaua, n-o poate învinge nimeni, la noi. Și bineînțeles, nici în Finlanda, Mercuri, pe terenul din Ghencea, Stoica, Măjura, Pîțucă, Bărbulescu, Boloni vor intra cu amîndouă umeri în înșutul domnesc al vizirilor. O știu de la brîndușele albe, cu ochii liliachii, care-ou scos capul între arborii Cîșmigiuului - și pe care, azi, de Mărtisor, le vîd dăruiesc, cu bucurie, ca să vă poarte noroc și să vă semene cosa cu o primăvară minunată.

Fănuș Neagu

Lucafaurul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTA ROMANIA

Redactor șef: Nicolae Dan Frunteleto, Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), Oeorghe Suscu (secretar responsabil de redacție)

REDACTIA: București, Piața Științei nr. 1, tel. 17 32 09 ADMINISTRATIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95 Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘTIINȚII